

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia
Tarragona

ENSENYAMENT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

TREBALL DE FI DE GRAU

**EL PROCÉS DE COMUNICACIÓ ESCOLA -
FAMÍLIA. ANÀLISI D'UN CENTRE
EDUCATIU A LA PROVÍNCIA DE
TARRAGONA**

Nom i cognoms: Sara Vidal Bové

Tutor de la facultat: Beatriz Lores Gómez

Tarragona, 31 de maig de 2023

RESUM

Les entrevistes amb les famílies són un pilar fonamental en l'àmbit educatiu. Per aquest motiu, els/les docents han de tenir prou coneixements per tal de crear un clima còmode tant per al professional com per als membres de la família. A més, la manca de coneixements pot dificultar la comprensió de les necessitats específiques de cada família, com també la capacitat de transmetre el seguiment de l'alumne/a. Aquest treball analitza el procés de comunicació entre les escoles i les famílies a través de les entrevistes. Pel que fa a la part pràctica del treball, es proposa un extens recull documental i diverses entrevistes en profunditat a professionals en l'àmbit educatiu. Les entrevistes esmentades estan dividides en quatre dimensions, que tracten: preparació de les entrevistes, execució de les entrevistes, transmissió de les dificultats d'aprenentatge o de conducta i, finalment, opinió personal dels experts. Com a resultat, els experts afirmen que les entrevistes individuals amb les famílies són d'alta importància, ja que permeten crear un vincle i un clima de confiança entre l'escola i les famílies, tot fixant els objectius del curs per assolir un bé comú: el benestar de l'infant.

Paraules clau: entrevistes, comunicació, relació família-escola, dificultats, educació primària.

RESUMEN

Las entrevistas con las familias son un pilar fundamental en el ámbito educativo. Por este motivo, los/las docentes tienen que tener suficientes conocimientos para crear un clima cómodo tanto para el profesional como para los miembros de la familia. Además, la carencia de conocimientos puede dificultar la comprensión de las necesidades específicas de cada familia, como también la capacidad de transmitir el seguimiento del alumno/a. Este trabajo analiza el proceso de comunicación entre las escuelas y las familias a través de las entrevistas. En cuanto a la parte práctica del trabajo, se propone una extensa compilación documental y varias entrevistas en profundidad a profesionales en el ámbito educativo. Las entrevistas mencionadas están divididas en cuatro dimensiones, que tratan: preparación de las entrevistas, ejecución de las entrevistas, transmisión de las dificultades de aprendizaje o de conducta y, finalmente, opinión personal de los expertos. Como resultado, los expertos afirman que las entrevistas individuales con las familias son de alta importancia, puesto que permiten crear un vínculo y un clima de confianza entre la escuela y las familias, fijando los objetivos del curso para lograr un bien común: el bienestar del niño.

Palabras clave: entrevistas, comunicación, relación familia-escuela, dificultades, educación primaria.

ABSTRACT

Interviews with families are a fundamental pillar in the educational environment. For this reason, teachers need to have sufficient knowledge to create a comfortable atmosphere for both the professional and the family members. Moreover, a lack of knowledge can make it difficult to understand the specific needs of each family, as well as the ability to convey the follow-up of the pupil. This paper analyses the communication process between schools and families through interviews. As for the practical part of the work, an extensive documentary compilation and several in-depth interviews with professionals in the educational field are proposed. The aforementioned interviews are divided into four dimensions, dealing with: preparation of the interviews, execution of the interviews, transmission of learning or behavioural difficulties and, finally, the personal opinion of the experts. As a result, the experts affirm that individual interviews with families are of high importance, as they allow for the creation of a bond and a climate of trust between the school and the families, setting the objectives of the course to achieve a common good: the well-being of the child.

Keywords: interviews, communication, family-school relationship, difficulties, primary education.

ÍNDEX GENERAL

1. Introducció	8
2. Marc teòric	10
2.1. La importància de la comunicació en l'àmbit educatiu.....	10
2.2. Estils de comunicació en l'àmbit educatiu.....	11
2.3. La comunicació entre els centres educatius i les famílies.....	13
2.4. Les reunions amb les famílies grupals i individuals	15
2.5. Tipus de participació de les famílies en els centres educatius	17
2.6. Evolució de la participació de les famílies.....	19
2.7. Experiències educatives en relació a la comunicació amb les famílies	21
3. Marc metodològic o investigació	25
3.1. Objectius.....	25
3.2. Pregunta d'investigació	25
3.3. Context	26
3.4. Instruments de recollida d'informació	27
3.4.1. Investigació documental	27
3.4.2. Entrevistes en profunditat	28
3.5. Disseny de les entrevistes en profunditat	30
4. Resultats i discussió	33
4.1. Investigació documental.....	33
4.2. Entrevistes en profunditat.....	35

4.2.1.	Dimensió 1. Preparació de les entrevistes.....	35
4.2.2.	Dimensió 2. Execució de les entrevistes.....	37
4.2.3.	Dimensió 3. Transmissió de les dificultats d'aprenentatge o conductuals	40
4.2.4.	Dimensió 4. Opinió personal dels experts	43
5.	Conclusions.....	46
6.	Bibliografia.....	49
7.	Annexos.....	53
7.1.	Model preguntes de l'entrevista	53
7.2.	Consentiment informat.....	54
7.3.	Entrevistes en profunditat.....	55
7.3.1.	Entrevista en profunditat. Expert 1	55
7.3.2.	Entrevista en profunditat. Expert 2	55
7.3.3.	Entrevista en profunditat. Expert 3	56
7.3.4.	Entrevista en profunditat. Expert 4	56
7.3.5.	Entrevista en profunditat. Expert 5	57
7.3.6.	Entrevista en profunditat. Expert 6	57
7.3.7.	Entrevista en profunditat. Expert 7	58
7.3.8.	Entrevista en profunditat. Expert 8	58
7.3.9.	Entrevista en profunditat. Expert 9	59
7.3.10.	Entrevista en profunditat. Expert 10	59

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1. Mapa conceptual de la dimensió 1. Preparació de les entrevistes.....	36
Figura 2. Mapa conceptual de la dimensió 2. Execució de les entrevistes.....	39
Figura 3. Mapa conceptual de la dimensió 3. Transmissió de les dificultats d'aprenentatge o conductuals.	42
Figura 4. Mapa conceptual de la dimensió 4. Opinió personal dels experts.....	45

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. “Resum estils de comunicació”	12
Taula 2. “Perfil professional dels experts que van participar en les entrevistes en profunditat.”	29
Taula 3. “Dimensions tractades a les entrevistes”	32

1. Introducció

La família i l'escola són dos dels pilars fonamentals socialitzadors en els primers anys de vida de totes les persones. En tots dos contextos ens desenvolupem de manera tant personal com social, ja que són els dos entorns on passem la major part del temps. Per tant, tots els membres pertanyents a les famílies dels alumnes tenen el dret i el deure de participar en l'educació dels seus fills.

En aquest cas, la meua experiència personal en un centre on he realitzat les pràctiques ha despertat el meu interès per les entrevistes individuals amb les famílies com a via de comunicació. Per respectar la confidencialitat del centre, no se'm va permetre assistir a les reunions individuals que realitzaven els/les docents de l'escola amb les famílies.

Per aquest motiu, he escollit aquest tema per poder investigar el procés comunicatiu entre els centres educatius i les famílies. A més, considero que no es té prou en compte aquest aspecte, ja que no se'ns ha proporcionat una formació adequada en l'aplicació de les entrevistes individuals durant els anys de l'estudi del grau d'educació. La comunicació efectiva entre totes les parts implicades és d'alta rellevància per afavorir el procés d'aprenentatge dels alumnes. Per tant, com a futura professional de l'educació, considero que és essencial superar els temors i adquirir les habilitats necessàries per a realitzar entrevistes enfocades a un objectiu comú: el benestar i creixement dels infants.

Aquest treball té com a objectiu analitzar el procés de comunicació entre les escoles i les famílies a través de les entrevistes, investigant així l'estructura seguida pels/per les docents durant aquestes reunions. L'estudi se centrarà a analitzar una escola de la província de Tarragona, concretament de Reus.

Per l'altra banda, estarà dividit en quatre parts: un marc teòric, el marc metodològic o d'investigació, l'anàlisi de resultats i discussió i, finalment, un apartat de conclusions.

Com s'ha esmentat anteriorment, es durà a terme una cerca documental, que ens permetrà aproximar-nos conceptualment al fenomen d'estudi. Seguidament, s'explicarà els passos seguits per dur a terme aquest treball en l'apartat del marc metodològic, que situa l'enfocament de la investigació en una perspectiva qualitativa. També s'exposarà les entrevistes en profunditat que es realitzaran. A continuació, es redactaran els resultats extrets de les entrevistes esmentades, serà una part destinada a descriure i discutir els resultats més rellevants del treball. En aquesta secció del treball, l'objectiu és presentar i analitzar els resultats obtinguts durant la investigació. I, finalment, es trobarà una secció de conclusions on se sintetitzaran els descobriments clau del treball, es pretén fer una síntesi clara i concisa dels resultats presentats anteriorment i de ressaltar els principals descobriments que s'han obtingut.

Com s'ha esmentat anteriorment, la part pràctica d'aquest treball consistirà a dur a terme entrevistes en profunditat a deu professionals en l'àmbit educatiu. Els experts escollits per fer aquesta recerca són empleats d'un centre educatiu de Reus (Tarragona).

Reus és una ciutat històrica amb un patrimoni cultural destacat. És un municipi amb 107.000 habitants aproximadament. El municipi està situat estratègicament prop del mar i de les muntanyes de la Costa Daurada. És una ciutat mitjana amb un gran creixement poblacional i urbà des del segle XVIII, convertint-se en la segona població de Catalunya. Reus ha estat un centre cultural i ha tingut un fort impuls industrial i comercial.¹

Pel que fa a l'àmbit educatiu, la localitat compta amb una àmplia xarxa d'escoles i col·legis públics i privats. Aquestes institucions ofereixen programes educatius d'alta qualitat, centrats en el desenvolupament integral dels infants i en l'estímul de les seves habilitats i talents. A més, la ciutat disposa d'una varietat de centres d'educació especial que ofereixen suport als estudiants amb necessitats educatives especials.

En conclusió, amb aquest estudi es pretén analitzar la comunicació entre els centres educatius i les famílies en una escola de la província de Tarragona, concretament a Reus. La finalitat del treball és descobrir els aspectes que es tenen en compte a l'hora de dur a terme les entrevistes individuals amb els progenitors dels/de les alumnes.

¹ Reus.Cat. (s. f.). *Història i situació* | Ajuntament de Reus. Extret de: <https://www.reus.cat/la-ciutat/historia-i-situacio>

2. Marc teòric

2.1. La importància de la comunicació en l'àmbit educatiu

Segons Gómez (2016), els éssers humans a través de les paraules pensen, es comuniquen, reflexionen i opinen. Per aquest motiu, la comunicació en l'àmbit educatiu suposa un element clau pel desenvolupament i aprenentatge dels infants a les aules.

La comunicació educativa, segons l'autor Leóntiev (1979), és aquella que els/les mestres tenen amb els infants durant el procés d'ensenyança, amb la finalitat de crear millors condicions per desenvolupar la motivació de l'alumne. Així mateix, afirma que la creació d'un clima psicològic afavoreix l'aprenentatge, l'optimització de l'activitat d'estudi i el desenvolupament de la relació entre el docent i els alumnes.

En canvi, Kan Kalik (1987), qui va ser un pedagog marxista, defineix la comunicació pedagògica com un tipus especial de comunicació professional, la del docent amb els seus alumnes, tant a l'aula com fora d'ella. Aquesta comunicació té lloc en el procés d'ensenyança i educació. També afirma que per influir en la personalitat dels infants és necessari organitzar adequadament la comunicació entre ells, és a dir, integrar-se amb el grup classe i així regular la conducta dels alumnes.

Segons Munsell (2020) la comunicació en l'educació forma als estudiants per ser ciutadans virtuoses i constructors de comunitats igualitàries. Així i tot, és important que hi hagi una comunicació fluïda i respectuosa per tal de vetllar pel rendiment escolar dels alumnes.

Per tant, la comunicació en l'àmbit educatiu és vital, transmetre informació és clau. No només és important la comunicació amb els alumnes, sinó que també ho és entre docents, per exemple, per dur a terme una programació o anar a una a l'hora de seguir-la durant el curs. Tanmateix, també és important la comunicació amb les famílies i entorn dels alumnes, per fomentar un bon seguiment del seu aprenentatge.

2.2. Estils de comunicació en l'àmbit educatiu

En l'àmbit educatiu trobem tres tipus d'estils de comunicació fonamentals. Aquests estils, segons Capano et al. (2013), són: l'estil autoritari, l'estil democràtic, el permissiu i el negligent.

Pel que fa a l'estil autoritari, fa referència a la inflexibilitat. En l'àmbit educatiu, el docent seria qui assumeix la presa de decisions. En canvi, l'alumne és qui ha d'acomplir aquestes decisions, sense la possibilitat d'influir en elles (Sainz, 1998). Com a conseqüències directes de l'estil comunicatiu autoritari hi trobem que l'alumne manté una baixa autoestima a llarg plaç, així com li manca l'autocontrol vers diverses situacions extremes. A més, pot mostrar agressivitat davant el control extern. Per últim, l'habilitat de relació social és escassa.

En canvi, quant a l'estil comunicatiu democràtic, s'afirma que els individus que mantenen aquest tipus de comunicació mostren diferents trets en comú, com són: nivells alts d'afecte amb l'infant, relació càlida i afectuosa incloent l'exigència, establiment de normes flexibles, disciplina inductiva basada en el raonament i l'explicació, i, per últim, existeix el reforçament vers els comportaments positius, més que en els negatius. Els infants que reben aquest tipus de comunicació, tenen una gran capacitat d'autocontrol i una alta autoestima, són autònoms i són capaços de mantenir relacions interpersonals amb èxit.

L'altre estil comunicatiu en tenir en compte, és l'estil permissiu. En característiques generals, els adults que mantenen aquest tipus de comunicació amb infants mostren alts nivells d'afecte i comunicació, però gairebé no imposen normes o exigències. Per tant, prevalen els interessos i desitjos de l'infant. Com a conseqüències evolutives dels infants, trobem alumnes alegres amb alta autoestima, encara que la seva competència social és baixa i mostren desobediència davant normes que xoquen amb els seus desitjos. Els acostuma a costar controlar els seus impulsos i són poc persistents en les tasques.

Per últim, trobem l'estil comunicatiu negligent. Generalment, en aquest tipus de comunicació les actituds dels adults vers els infants és d'escassa implicació, es mostren freds amb baixos nivells d'afecte i control. Les normes són absents, encara que de vegades apareixen de forma excessiva i incoherent. Els infants que reben aquest tipus de comunicació acostumen a tenir una autoestima baixa, no controlen els seus impulsos, són vulnerables i desobedients. A més, emocionalment són inestables, així com tenen problemes de conducta. No mostren sensibilitat a les necessitats alienes i la seva habilitat social és molt baixa.

Taula 1. “Resum estils de comunicació”

	AFECTE I COMUNICACIÓ	
EXIGÈNCIA I CONTROL	ALT	BAIX
ALT	DEMOCRÀTIC	AUTORITARI
BAIX	PERMISSIU	NEGLIGENT

A més a més, Belousova & Kozhukhar (2018) discuteixen com les emocions afecten la forma en què pensem i actuem. També assenyala que és important estudiar la forma en què els/les docents es comuniquen amb els estudiants, és important considerar l'impacte emocional que els provoca. Els autors exposen que és crucial investigar-ho per entendre la psicologia del sistema educatiu.

Concloent les evidències exposades segons Capano et al., 2013, s'afirma que l'estil comunicatiu que s'estableix amb els infants influeix directament en la seva conducta, així com ajuda a definir i a formar la seva personalitat.

2.3. La comunicació entre els centres educatius i les famílies

És cert que la tasca d'educar no és fàcil, ja que influeixen diversos agents com són les famílies, l'escola, l'entorn social, entre d'altres. Per aquest motiu, és necessària la comunicació entre els centres educatius i les famílies, on es posa en comú el seguiment de l'infant així com les seves necessitats.

Un estudi realitzat a la regió de Murcia (Gomariz et al., 2008) tenia com a objectiu descriure, analitzar i interpretar el tipus de comunicació que es mantenia entre les famílies i el centre educatiu. Es va realitzar un ampli qüestionari de 85 preguntes dirigit a les famílies dels alumnes.

Per començar, el primer objectiu era conèixer quins éren els recursos o vies de comunicació més utilitzats entre les famílies i els centres educatius. Segons l'estudi, la via de comunicació més útil per les famílies eren les entrevistes puntuals amb el tutor de l'aula, ja que era l'espai on es tractaven els aspectes rellevants dels infants individualment. Les segueix les reunions grupals que es duen a terme durant el curs. El següent mitjà més valorat era l'agenda de l'infant.

El segon objectiu era analitzar els temes de conversa que més valoraven les famílies durant les trobades amb el professorat. En primer lloc, es valora tractar els aspectes positius de l'aprenentatge dels alumnes, seguit de parlar dels aspectes relacionats amb el desenvolupament personal dels infants. En tercer lloc, es valora parlar de la col·laboració de l'infant a casa. Finalment, es valora tractar els aspectes negatius a millorar, igual com les dificultats d'aprenentatge. En canvi, la disciplina, les activitats extraescolars, els materials i la relació amb els companys són aspectes que les famílies no prioritzen segons el qüestionari respost, encara que es comprometen a que hi hagi un treball a casa que ho fomenti, per tal de millorar la relació amb el centre educatiu.

Seguidament, el tercer objectiu de l'estudi era descriure la quantitat i qualitat de la informació que posseeixen les famílies en relació amb el centre on estudien els seus fills, és a dir, el coneixement que tenen les famílies sobre el centre. Les famílies van afirmar que coneixien al tutor de l'aula en la seva majoria. Quant als documents del centre, els més coneguts van ser: el projecte curricular, la programació de l'aula o el reglament de règim intern.

Quant al quart objectiu, tractava d'estudiar el grau de participació de les famílies en les activitats voluntàries que organitzava el centre. La principal conclusió va ser que la participació de les famílies era bastant escassa, poques famílies formaven part del Consell Escolar del centre o de l'AMPA/AFA, així com tampoc hi havia col·laboració en les activitats escolars i extraescolars que organitzava el centre.

Altrament, el cinquè objectiu era conèixer l'opinió de les famílies envers el/la tutor/a i els professionals que formaven part de l'educació dels seus fills, així com el tipus de relacions establertes entre ells. Per conèixer la seva opinió, es va realitzar un qüestionari a les famílies. Com a resultat, es manifesta la inexistència de problemes entre els/les docents i els progenitors. A més a més, afirmen la comoditat que senten per expressar-se, ja que troben un suport i assessorament per part del professorat.

Com a sisè i últim objectiu de l'estudi, trobem l'anàlisi del nivell de compromís dels pares, les mares o tutors/es legals dels alumnes per millorar la comunicació amb el centre educatiu. Després de la realització del mateix qüestionari esmentat anteriorment, s'analitza que només el 2% de les famílies no estan disposades a comprometre's en millorar la comunicació amb el centre ni en la millora d'aquest. Afortunadament, el 98% de les famílies restants es comprometen a tenir una comunicació fluida amb el centre, així com a participar en diferents activitats que impliquin col·laboració per part seva (participació en l'AMPA, assistir a les reunions, aportar idees, entre d'altres).

A més a més, segons Macià (2016) els canals de comunicació són imprescindibles per establir bones relacions entre les famílies i els centres educatius. Les TIC (Tecnologies de la Informació i Comunicació) han establert noves possibilitats de comunicació i implicació de les famílies a l'escola, ja que els permet comunicar-se en qualsevol moment del dia, no només durant l'horari escolar. Segons l'estudi, les TIC són unes eines més accessibles per les famílies, fet que fa millorar la relació d'aquestes amb els/les docents.

En conclusió, la comunicació entre les famílies i el centre educatiu permet millorar el funcionament d'aquest. Tanmateix, s'analitza que a partir de la comunicació, les famílies són conscients de les tasques que el centre els hi demana, com un seguiment d'aprenentatge de l'infant, la realització d'activitats conjuntes escola i família. Els pares, mares i tutors/es legals de l'alumnat és un agent de vital importància en el desenvolupament de l'estudiant.

Finalment, és important tenir en compte les TIC com una eina de comunicació, ja que permeten a les famílies ser informades de totes les novetats dels centres.

2.4. Les reunions amb les famílies grupals i individuals

Les reunions grupals són un lloc crucial per a la trobada entre l'escola i les famílies. Serveixen per a comunicació, participació i suport mutu, i solen atreure a la majoria de les famílies.

Segons el llibre de Gallardo (2016), les reunions són una eina de gestió de l'escola i han de ser aprofitades com a espai per a discutir el Projecte Educatiu Institucional i comprometre a les famílies amb la visió i missió de l'escola. Són un esforç institucional, no individual de cada educador.

Principalment, les trobades grupals amb les famílies es duen a terme per a informar sobre els assoliments i desafiaments del Projecte Educatiu Institucional, per a aprofundir en temes rellevants per al desenvolupament integral dels estudiants, per a articular i comprometre a les famílies amb objectius compartits, per a rebre crítiques i suggeriments de les famílies i finalment, per a reconèixer els recursos disponibles en la comunitat escolar.

Les reunions són una oportunitat per a involucrar a les famílies en la planificació escolar i fomentar la participació activa. Són un espai per a distribuir responsabilitats i cedir el control a la coordinació autònoma de les famílies. A més, són una instància per a promoure el bon tracte i el reconeixement de la diversitat, creant un ambient acollidor on les famílies se sentin còmodes compartint els seus interessos, opinions, inquietuds i propostes.

Aquestes trobades permeten que la comunitat escolar aprengui junta. Pot ser un moment valuós perquè les famílies comparteixin les seves preocupacions i experiències sobre els nens i joves, i també perquè comparteixin estratègies per a ajudar-los. És important dissenyar reunions que fomentin el diàleg i l'aprenentatge entre les famílies. A més, les reunions són un espai perquè les famílies rebin informació rellevant per a ser uns pares i mares actius i donar suport al desenvolupament dels seus fills.

Quant a les reunions individuals entre les famílies i els/les docents, Bordalba (2018) afirma que la implicació de les famílies en l'educació dels nens és molt important, encara que continua sent un gran desafiament. Per tant, assegura que és necessari centrar-se en la

comunicació entre les famílies i els/les docents per a construir confiança i tenir bones relacions entre tots dos.

L'autora exposa que és un espai d'intercanvi d'informació, és a dir, un espai on les famílies transmeten als/a les docents informació de l'infant que els preocupa o sobre el comportament d'aquest a casa i viceversa. En la totalitat dels casos aquesta informació té un grau de rellevància molt alt.

Durant les reunions individuals amb les famílies, és interessant que, en cas de ser possible, els dos progenitors assisteixin a entrevistes esmentades, ja que pot ajudar a crear sinergies positives entre tots dos contextos.

En darrer lloc, l'autora remarca la importància de comunicar a les famílies les bones accions dels infants. Tots els/les alumnes tenen aspectes positius que cal potenciar, de manera que un reforçament positiu pot ser una gran motivació per ells/elles. Segons diversos estudis (Fan & Williams, 2010; Kraft & Dougherty, 2013), els/les alumnes acostumen a disminuir la seva motivació envers l'aprenentatge quan senten que la comunicació entre els seus pares i l'escola es basa en comentaris negatius sobre el seu comportament i actituds.

Tanmateix, Bochaca (2015) afirma que les entrevistes amb les famílies són de més utilitat, ja que es tracten temes més concrets. Per altra banda, s'observa que les reunions grupals d'inici de curs poden ser una obligació que no respon als interessos dels progenitors. A més, la informació acostuma a ser repetitiva cada any. En canvi, l'autor exposa que s'hauria de fer tres tutories a l'any, però és un fet que no acostuma a realitzar-se per falta d'interès o sobrecàrrega de feina.

En conclusió, tant les entrevistes grupals com les entrevistes individuals han de ser un espai segur per les famílies, ja que és un espai d'intercanvi d'informació amb una única finalitat: millorar el procés educatiu dels infants.

2.5. Tipus de participació de les famílies en els centres educatius

Quant als tipus de participació de les famílies a les escoles, Llevot & Bernad (2015) van diferenciar dos grans grups. El primer tipus era la participació de “baixa densitat”, que era aquella que implicava l’assistència a les tutories i reunions, el suport a casa amb els infants a l’hora de fer deures, entre d’altres. En canvi, el segon tipus de participació era la “*d’alta intensitat*”, que feia referència a la implicació de les famílies en la gestió del centre.

En canvi, segons Flecha (2015) existeixen cinc tipus més específics de participació de les famílies als centres educatius. L’autor divideix aquests cinc tipus de participació en dos grans grups: els que tenen menys probabilitats d’aconseguir l’èxit escolar i participació de les famílies i els que tenen més probabilitats.

Dins del grup dels que tenen menys probabilitats d’aconseguir els objectius hi trobem la participació informativa i la participació consultiva. Per començar, la participació informativa és aquella en què les famílies reben informació sobre les activitats escolars, el funcionament del centre i les decisions que s’han pres, però no se’ls dona la possibilitat de participar en la presa de decisions del centre. A més a més, les reunions amb les famílies acostumen a consistir a informar a les famílies sobre aquestes decisions. En segon lloc, es troba la participació consultiva, que és aquella en la qual els pares i mares de l’alumnat tenen un poder de decisió molt limitat, és a dir, aquesta participació només es basa a consultar a les famílies.

Per l’altra banda, trobem la participació decisòria, l’avaluativa i l’educativa, que són aquelles que tenen més probabilitats d’èxit. En primer lloc, es troba la participació decisòria, que és aquella en la qual els membres de la comunitat i les famílies participen en els processos de presa de decisions, tenint una participació representativa en els òrgans de presa de decisions, així com supervisen el rendiment de comptes del centre en relació amb els resultats educatius que obtenen. Seguidament, la participació avaluativa és aquella en què tant les famílies com altres membres de la comunitat participen en el procés d’aprenentatge de l’alumnat, ajudant a avaluar el seu progrés educatiu.

A més a més, també participen en l'avaluació general del centre. En darrer lloc, es troba la participació educativa, on les famílies i altres membres de la comunitat participen en les activitats d'aprenentatge de l'alumnat, tant en horari escolar com extraescolar. Altrament, també participen en programes educatius que donen resposta a les seves necessitats.

En canvi, segons l'article d'Ihmeideh et al. (2020), el model de Joyce Epstein afirma que hi ha sis tipus de col·laboració entre les famílies i els centres educatius pel benefici dels infants, que són: parenting, comunicació, voluntariat, aprenentatge de la llar, presa de decisions i col·laboració en comunitat.

En primer lloc, el parenting pretén ajudar a totes les famílies a desenvolupar habilitats de criança i establir un ambient a casa que doni suport als nens com a estudiants. Seguidament, la comunicació estableix canals de comunicació bidireccionals entre l'escola i la llar sobre els programes escolars i el progrés dels nens. En tercer lloc, el voluntariat millora el reclutament, la formació i els horaris per involucrar les famílies com a voluntaris i com a audiència per a les presentacions escolars.

En quart lloc, l'aprenentatge a casa ajuda els nens amb les habilitats que necessiten millorar, involucrant els pares i els fills en totes les decisions relacionades amb el pla d'estudis escolar, també permet establir una rutina regular de tasques interactives per ser completades entre els nens i les seves famílies. La presa de decisions pretén involucrar les famílies en les decisions escolars, consells escolars, comitès i/o altres organitzacions de pares. Finalment, trobem la col·laboració amb la comunitat, que permet coordinar recursos i serveis per a les famílies, els nens i l'escola amb empreses, agències i altres grups, i proporcionar serveis a la comunitat.

En conclusió, el grau de participació de les famílies en els centres educatius dependrà del tipus de participació que els mateixos centres ofereixin. És important remarcar que la motivació i implicació de les famílies estarà condicionat pel tipus de participació escollit pel centre.

2.6. Evolució de la participació de les famílies

És cert que durant els anys la societat ha evolucionat, aquest fet té una estreta relació amb el fet històric que estava succeint, fet que també modificava el comportament dels éssers humans. Per aquest motiu, la participació de les famílies als centres educatius s'ha trobat en constant canvi i evolució.

Dins d'un estudi de Mata (2016) es van realitzar 32 entrevistes a persones representatives de diversos sectors de l'educació, és a dir, que coneixien la temàtica de la participació de les famílies a les escoles i/o persones amb responsabilitats, com per exemple, mares i pares d'alumnes, entre altres. amb aquest estudi es pretenia analitzar la relació entre les famílies i els centres educatius des dels anys seixanta del segle passat fins l'actualitat.

L'anàlisi de les entrevistes ha donat pas a la creença de la directa relació entre els canvis en la participació a les escoles i els canvis sociopolítics en el país des del final del franquisme fins l'actualitat.

Per començar, els entrevistats veuen els últims anys del règim franquista com una època on hi havia zero participació de les famílies a les escoles, ja que les estructures estatals éren rígides i autoritàries i per tant, no permetien cap tipus de participació per part de les famílies als centres educatius.

Durant aquesta transició del règim franquista cap als anys 80, és a dir, la Transició Espanyola, hi havia tantes carències com il·lusions. Per tant, hi havia la creença que tot estava per fer i tot era possible. Els centres educatius atravesaven un un gran canvi, on les famílies i els alumnes s'implicaven i participaven, tant com el nou professorat, els quals estaven molt implicats.. Era època d'il·lusió col·lectiva.

Després del franquisme, el procés democràtic convidava a participar en diversos àmbits, inclosos els centres educatius. Durant aquest procés en la dècada dels 80 hi va haver la creació de l'AMPA, l'associació de pares i mares que adopten el model de serveis.

Després d'aquest procés esperançador on el model educatiu era unidireccional entre les famílies i docents, a finals dels anys 80 i principis dels anys 90 es produeix un canvi on es trenca aquesta unidireccionalitat. Aquest canvi es produeix a causa de les variacions entre la perspectiva dels/les docents amb la de les famílies. Hi havia la creença de què els/les docents havien disminuït el seu nivell d'exigència després d'haver obtingut millors condicions laborals, com éren els horaris o la remuneració.

A partir d'aquell fet els interessos dels/de les docents i els de les famílies van seguir camins diferents, tot i voler arribar al mateix fi. Durant aquesta transició es van perdre les reivindicacions més genèriques, donant pas a les més específiques, com per exemple, la construcció de centres educatius públics o aconseguir un professorat qualificat.

Per altra banda, les famílies en el món de l'educació es van enfocar en les millores internes dins de les escoles i en interessos corporatius pels docents. Tot i així, també s'esperava que les famílies participéssin en l'educació dels seus fills.

Per tant, durant les primeres dècades del segle XXI, es situa a Espanya com un país democràtic, tot i que hi havia un gran desgrat social a causa de la crisi econòmica. Pel que fa a l'educació, es va donar un paper simbòlic al Consell Escolar, per tant, no era efectiu. La legislació vigent (Llei Orgànica 8/2013, del 9 de desembre, per la Millora de la Qualitat Educativa (LOMCE)) deixava una participació de les famílies als centres educatius molt limitada segons López (2014).

Actualment, regeix la Llei Orgànica 3/2020, del 29 de desembre (LOMLOE). Pel que fa a la participació de les famílies, aquesta llei menciona que les famílies tenen l'obligació de participar de forma cooperativa en els projectes que es proposen des del centre educatiu. A més, també han de fomentar el respecte cap a tots els components de la comunitat educativa. Per últim, es necessita que les famílies estiguin incloses en els Projectes Educatius que tractin sobre la igualtat, la violència de gènere o la diversitat cultural.

2.7. Experiències educatives en relació a la comunicació amb les famílies

Segons Prados (2017), és important que els pares estiguin involucrats en l'educació dels seus fills, ja que ha demostrat tenir un gran impacte en els resultats acadèmics dels infants. A més, esmenta que la implicació dels pares també és rellevant per a explicar altres aspectes relacionats amb l'educació, com el bon ambient escolar. En resum, la participació dels pares en l'educació escolar dels seus fills pot ser un factor determinant per a l'èxit acadèmic i el benestar emocional dels alumnes.

En el seu estudi, analitza diverses experiències i bones pràctiques en les relacions entre les famílies i l'escola. L'autor analitza experiències tant en centres públics com en centres concertats.

En primer lloc, es troba l'escola pública '*Ramón Sainz de Varanda*', situada a Saragossa, Aragó. Aquesta escola és un centre d'integració bilingüe, que ofereix l'ensenyança de l'Educació Infantil i l'Educació Primària. Entre l'alumnat hi ha un nombrós grup que pertany a les famílies del barri amb pocs recursos econòmics. La majoria d'aquestes famílies eren d'ètnia gitana, encara que també moltes d'elles eren immigrants (principalment equatorians, romanesos i subsaharians). Els objectius del centre van ser:

- Potenciar el creixement de l'infant com a persona.
- Augmentar el nombre de famílies implicades durant el procés.
- Generar actuacions que promoguessin la participació.
- Valorar positivament la participació de les famílies en la participació i el desenvolupament de les activitats plantejades per elles mateixes.
- Establir un pla de millora que doni resposta als resultats obtinguts en l'avaluació de les diferents activitats dutes a terme.

Les activitats o actuacions que van ajudar a aconseguir els objectius proposats van ser: la interacció entre els representants de l'associació de mares i pares d'alumnes (AMPA) i els membres de l'equip directiu, la seva presència en el Consell Escolar del centre, l'assistència a les tutories, l'organització d'activitats extraescolars i les diverses jornades culturals englobant als alumnes i les famílies. A més a més, les famílies també van planificar, organitzar i posar en pràctica diferents actuacions durant el curs escolar, com per exemple, el programa d'escacs, l'obertura de la biblioteca del centre, el contacontes o fins i tot, la realització d'un mercat solidari per tal d'obtenir recursos. La col·laboració i participació de les famílies va ser clau per la millora del centre.

Gràcies a les accions i sinergies dutes a terme, el centre educatiu va millorar contínuament tant a nivell curricular com de participació. Moltes famílies es van unir a l'organització i desenvolupament d'activitats i processos educatius per a millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge, així com el clima escolar. Els estudiants van passar d'una situació conflictiva durant els esbarjos a una situació més participativa i es va notar un augment notable en l'activitat física a causa de l'augment de l'oferta educativa esportiva del centre.

Conseqüentment, la satisfacció de la comunitat educativa va augmentar a causa dels beneficis que els alumnes van obtenir quant a sociabilitat i millora física. Cada vegada més famílies van voler involucrar-se en la vida diària del centre i contribuir en l'organització d'activitats educatives. La interacció entre la família i l'escola es va tornar fonamental per a l'aprenentatge dels alumnes i la socialització entre iguals.

La família i l'escola són dues institucions que han de treballar juntes per a assegurar l'adequat desenvolupament integral del nen. Actualment, el treball en equip entre els membres de totes dues institucions crea un clima de treball i d'ensenyament-aprenentatge basat en la interacció i en la participació activa de tots els seus membres, la qual cosa porta a la confiança mútua entre la família i l'escola i a la realització d'activitats conjuntes.

En darrer lloc, es troba l'escola concertada - privada 'Cardenal Spínola' situada a Linares, Jaén. El 75% dels alumnes escolaritzats són d'origen autòcton (entre ells, el 70% d'ètnia gitana) i el 25% d'origen estranger. La major part de l'alumnat provenen de zones social, cultural i econòmicament desfavorides social i econòmicament. L'alumnat presenta un

gran nombre de necessitats que tenen com a conseqüència la falta d'apreci per l'estudi, el fracàs escolar, la falta d'interès per part de les famílies, entre d'altres.

El major problema detectat amb aquest alumnat és la desmotivació i el fracàs escolar. En nombroses ocasions molts estudiants tenen una educació irregular a causa de mudances o absències freqüents. Aquests estudiants necessiten suport en l'ensenyament de l'idioma espanyol i en altres àrees curriculars, i a vegades necessiten adaptacions en el pla d'estudis. El centre escolar ha estat treballant per a convertir-se en una "Comunitat d'aprenentatge" per a ajudar a aquests/es alumnes.

El projecte per convertir-se en una "Comunitat d'aprenentatge" busca transformar el centre i el seu entorn a través d'una organització participativa. L'objectiu és aconseguir que tots (directius, docents, famílies, alumnes i entitats socials) participin per a garantir la igualtat d'oportunitats en el desenvolupament de les capacitats dels estudiants. El centre es troba en l'etapa de consolidació i cerca establir comissions mixtes, tallers de formació, col·laboracions amb institucions de l'entorn, grups interactius a les aules i el voluntariat. Els grups interactius estan coordinats per adults i ajuden a accelerar l'aprenentatge i millorar la convivència.

Les accions més destacades del projecte són:

- Atenció individualitzada,
- Els suports en grups,
- Ampliació de l'horari d'obertura,
- Biblioteca,
- Els tallers complementaris,
- Participació d'alumnes immigrants en activitats.
- Foment del diàleg com a font d'aprenentatge.

Les comissions mixtes de treball planifiquen i porten endavant les accions necessàries amb la participació de tots els membres de la comunitat educativa.

La transformació d'una escola en una "Comunitat d'Aprenentatge" requereix paciència i perseverança ja que els resultats no són immediats. No obstant això, hi ha hagut resultats esperançadors en termes de millora de la disciplina, l'assistència escolar i la motivació dels estudiants. També s'ha aconseguit una major implicació de les famílies en el procés educatiu, la qual cosa és essencial per a un aprenentatge adequat dels estudiants. En resum, la transformació a una Comunitat d'Aprenentatge ha permès una transformació significativa de l'escola.

En conseqüència, l'optimisme es va traslladar en nous projectes per a involucrar a les famílies en el procés educatiu i millorar el rendiment acadèmic dels estudiants. Aquests projectes inclouen tertúlies dialògiques, la participació de familiars en activitats d'aula, tutories actives on els/les docents visiten les cases dels alumnes, la cooperació de la Policia Local per a conscienciar als pares sobre la importància de l'assistència escolar i la resolució de conflictes a través de l'aprenentatge dialògic per a establir normes de convivència dins i fora del centre. Tots aquests esforços es realitzen amb l'objectiu de transformar el centre i el seu entorn social i cultural, i així contribuir a una societat més igualitària en termes d'oportunitats per a tots.

En conclusió, per aconseguir grans canvis en els centres educatius, és de vital importància la participació de les famílies. Els progenitors i els/les docents han de remar conjuntament per poder obtenir un canvi significatiu en l'aprenentatge dels/ de les alumnes.

3. Marc metodològic o investigació

3.1. Objectius

L'objectiu principal d'aquest estudi és *analitzar el procés de comunicació entre les escoles i les famílies a través de les entrevistes en un centre educatiu de la província de Tarragona.*

Com a objectius específics es plantegen els següents:

1. Descriure l'enfocament i l'estructura seguida pels docents durant les entrevistes amb les famílies.
2. Examinar el nivell d'importància de la comunicació entre les escoles i les famílies durant el procés d'aprenentatge dels infants.

3.2. Pregunta d'investigació

Per establir i definir el tema de la nostra investigació, és important començar amb una pregunta general que s'anirà enfocant i detallant a mesura que avancem en el nostre estudi. La primera pregunta ens ajudarà a identificar el fenomen que volem investigar, permetent-nos tenir suficient amplitud per explorar en profunditat i la llibertat necessària per examinar-lo en detall (Krause, 1995).

A partir de l'objectiu general de l'estudi, es proposa la següent pregunta d'investigació: *com influeix el procés comunicatiu entre l'escola i les famílies sobre els/les alumnes?*

Segons Krause (1995), la pregunta inicial es desglossa en preguntes més específiques, anomenades "preguntes directrius", que guiaran la implementació de l'estudi. Stake (1998) proposa utilitzar preguntes temàtiques com a preguntes bàsiques de la investigació, de manera que es dirigirà l'atenció cap a la complexitat i el context, als problemes i als conflictes.

Preguntes temàtiques de l'investigació:

- Quina estructura segueixen els/les docents durant una entrevista individual amb les famílies? (Desenvolupa l'objectiu 1)
- Com són d'importants les entrevistes amb les famílies? (Desenvolupa l'objectiu 2)

3.3. Context

L'escola on hem analitzat la comunicació entre els/les docents i les famílies és un centre que es troba dins de la província de Tarragona, concretament a Reus.

Altrament, el centre consta de dues línies. Aquesta escola imparteix els estudis d'Educació Infantil (EI), Educació Primària (EP), Educació Secundària Obligatoria (ESO) i Batxillerat. A més a més, és un centre concertat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Actualment, hi ha 792 alumnes matriculats al centre.

Quant als/a les docents del centre, compten amb 30 docents que imparteixen els estudis d'Educació Infantil i d'Educació Primària. En canvi, entre els estudis de l'Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat trobem que hi ha 27 docents.

Pel que fa a l'organigrama del centre, hi ha un titular que és qui gestiona l'àrea d'educació, l'àrea de gestió i l'àrea de suport. Dins de l'àrea d'educació, el titular és recolzat pel consell escolar. Aquest últim té el suport de l'AFA (Associació de Famílies d'Alumnes) i del consell de delegats.

3.4. Instruments de recollida d'informació

Els instruments de recollida d'informació tenen un paper fonamental en l'obtenció de dades rellevants i fiables. En aquest apartat s'exposa els instruments de recollida emprats durant l'estudi, aquests són: investigació documental i entrevistes en profunditat.

3.4.1. Investigació documental

Per recollir la informació necessària s'ha realitzat una investigació documental seguint el model de Carrasco et al. (2017) i de Tancara (1993).

Segons Tancara (1993), generalment, aquestes investigacions segueixen els mateixos passos. En primer lloc, s'ha de definir el tema d'investigació, ja que és important saber delimitar-lo adequadament. En aquest cas, s'ha investigat la comunicació entre els/les docents i les famílies durant les entrevistes. En segon lloc, és necessari buscar i seleccionar les fonts d'informació que siguin rellevants pel tema de recerca, aquests han estat: llibres, articles i revistes. Després, és important llegir i analitzar críticament la informació obtinguda, identificant les idees principals i secundàries, avaluant la qualitat i rellevància de la informació.

Seguidament, s'ha d'organitzar la informació de forma lògica i coherent utilitzant eines com esquemes, mapes conceptuals i taules. En aquest cas, s'ha utilitzat taules majoritàriament. Posteriorment, s'ha de redactar l'informe de recerca, seguint una estructura clara del marc teòric, dividint la informació en apartats genèrics. Finalment, és important citar i referenciar adequadament les fonts d'informació emprades, seguint les normes establertes per evitar el plagi i donar crèdit als autors (Bibliografia).

A més a més, segons Carrasco et al. (2017), el treball d'investigació hauria de seguir una estructura en concret. En primer lloc, s'ha de formular el problema que s'investigarà, seguit de la determinació dels objectius que s'esperen aconseguir. A continuació, s'ha d'elaborar el marc teòric per recopilar informació rellevant sobre el tema. També s'han de plantejar hipòtesis per explicar el problema plantejat, en aquest cas, analitzar la comunicació entre els/les docents i les famílies durant les entrevistes. A més a més, la metodologia de la investigació també és important, ja que s'han de seleccionar les tècniques de recollida de dades i processament d'informació adequades, que han estat la investigació documental i les entrevistes en profunditat. Seguidament, els resultats obtinguts han de ser analitzats i

comparats amb les fonts teòriques que s'han cercat durant la investigació documental. Finalment, s'han de formular conclusions basades en els resultats obtinguts durant la investigació.

3.4.2. Entrevistes en profunditat

Per l'altra banda, s'han dut a terme deu entrevistes en profunditat. Segons Folgueiras (2016), l'entrevista en profunditat és una tècnica per recopilar informació a través d'una conversa. L'entrevistador/a ha de ser flexible i estar obert a canviar les preguntes segons les respostes de l'entrevistat. Les respostes no tenen categories predefinides. L'objectiu de les entrevistes és comprendre més que explicar, buscant respostes emocionals i sinceres, en lloc de racionals.

A més a més, les preguntes de les entrevistes es divideixen en dimensions. Les dimensions són els temes principals que es tractaran durant l'entrevista. Són fonamentals per estructurar i recopilar la informació. Identificar les dimensions adequades és important perquè l'entrevista sigui efectiva i enfocada, ja que facilita la interpretació i l'anàlisi de les dades. Per tant, les dimensions són una eina clau per enfocar i estructurar l'entrevista de manera efectiva i obtenir la informació necessària.

3.4.2.1. Selecció d'experts

A més a més, Folgueiras (2016) menciona que el primer pas per fer una entrevista adequadament és identificar les persones que hi participaran. També suggereix que en una etapa prèvia, es descriguin les característiques generals dels informants per seleccionar el tipus d'informació que es pot obtenir. En conclusió, la selecció dels candidats per a l'entrevista dependrà de l'enfocament de la recerca.

A continuació, es mostra una taula amb el perfil professional dels experts que van participar en les entrevistes en profunditat:

Taula 2. "Perfil professional dels experts que van participar en les entrevistes en profunditat."

EXPERT	FORMACIÓ	ANYS D'EXPERIÈNCIA
EXPERT 1	Grau en Educació Primària	16 anys d'experiència
EXPERT 2	Grau en Educació Primària	13 anys d'experiència
EXPERT 3	Grau en Educació Primària	31 anys d'experiència
EXPERT 4	Grau en Educació Primària	33 anys d'experiència
EXPERT 5	Grau en Educació Primària	25 anys d'experiència
EXPERT 6	Grau en Educació Primària	36 anys d'experiència
EXPERT 7	Grau en Educació Primària - menció en atenció a la diversitat	7 anys d'experiència
EXPERT 8	Doble grau en Educació Infantil i Primària	10 anys d'experiència
EXPERT 9	Grau en Educació Primària - menció en educació física	25 anys d'experiència
EXPERT 10	Grau en Educació Primària - menció en anglès	23 anys d'experiència

3.5. Disseny de les entrevistes en profunditat

Aquest treball d'investigació és de metodologia qualitativa, ja que he dut a terme entrevistes en profunditat. Segons Andrés (2002), en una entrevista en profunditat s'espera que els participants tinguin les respostes als objectius de la recerca, però no se'ls fa saber que les tenen. El moderador ha de permetre que els participants parlin lliurement sense fer-los preguntes directes i tractar d'obtenir la seva contribució a nivell preconscient.

Per dur a terme les entrevistes, les preguntes han estat validades per dos professionals en l'àmbit educatiu.

Altrament, per analitzar les dades del treball s'ha obtingut la transcripció de cada enregistrament. Seguidament, s'ha procedit a analitzar i interpretar la informació mitjançant una anàlisi dels continguts exposats pels experts entrevistats i es finalitzarà mitjançant mapes conceptuals. Per aquest motiu, s'ha seleccionat la informació en funció de les dimensions establertes inicialment i, finalment, s'ha organitzat la informació obtinguda en un mapa conceptual de manera que es sintetitzi la informació. El programa informàtic utilitzat ha estat Lucidspark.

L'anàlisi de les dades qualitatives de les sessions s'ha dut a terme en les següents etapes (Carmona, García-Bellido y Bakieva, 2014):

1. Transcripció i revisió dels textos: S'ha dut a terme una transcripció precisa dels textos i s'han realitzat revisions exhaustives per garantir-ne la precisió i qualitat.
2. Extracció de les idees principals mitjançant l'anàlisi de contingut: S'han identificat i extret les idees principals dels textos mitjançant una anàlisi en profunditat.
3. Elaboració de mapes conceptuals utilitzant Lucidspark: S'ha utilitzat el programa Lucidspark per crear representacions visuals en forma de mapes conceptuals. Aquests mapes ajuden a organitzar i visualitzar les idees extretes de manera clara i concisa.
4. Anàlisi final del contingut: S'ha realitzat una anàlisi exhaustiva de les idees obtingudes.

Durant el procés de recopilació de dades, es van crear quatre dimensions a investigar durant les entrevistes en profunditat. Segons Folgueiras (2016), les dimensions representen els nuclis temàtics d'una entrevista.

En la primera dimensió es tracta la preparació de les entrevistes, on se cerca examinar en què es guien els/les docents a l'hora de preparar una entrevista amb les famílies.

En segon lloc, la següent dimensió tracta sobre l'execució de les entrevistes, tot investigant si fan servir algun suport que recolzi la informació que exposen a les famílies. A més a més, s'examina la resposta de les famílies durant les entrevistes, així com els motius pels quals poden demanar una reunió.

En tercer lloc, en la tercera dimensió es tracten les dificultats que es poden trobar durant les entrevistes amb les famílies. S'examina la transmissió d'informació vers un possible cas de dificultat d'aprenentatge o de conducta, com també la resposta d'aquests i les solucions proposades per part dels professionals.

Finalment, en la darrera dimensió es busca una opinió personal per part dels/de les docents. S'investiga el nivell d'importància que tenen les entrevistes amb les famílies per part dels/de les docents, així com el seu pensament ver l'empatia d'aquests amb ells.

Per altra banda, quan les dimensions i les preguntes de l'entrevista van ser establertes, van ser validades per dos professionals en l'àmbit educatiu posteriorment.

Seguidament, després d'obtenir el permís al centre educatiu per entrevistar als docents, es va presentar el consentiment informat (Annex 7.2.) als professionals abans de ser entrevistats. En aquest consentiment estaven informats que la seva veu quedaria registrada, tot participant en una entrevista en profunditat (EP).

Finalment, es van dur a terme les entrevistes en profunditat als docents del centre.

A continuació es presenta una taula que resumeix les quatre dimensions exposades durant les entrevistes en profunditat:

Taula 3. “Dimensions tractades a les entrevistes”

DIMENSIONS	
DIMENSIÓ 1. Preparació de les entrevistes.	<ul style="list-style-type: none"> ● Nombre d’entrevistes realitzades pels professionals durant un curs escolar. ● Com preparen els/les docents les entrevistes?
DIMENSIÓ 2. Execució de les entrevistes.	<ul style="list-style-type: none"> ● Motiu pel qual es duen a terme les entrevistes demanades per les famílies. ● Com expliquen els/les docents el seguiment dels/les alumnes?
DIMENSIÓ 3. Dificultats.	<ul style="list-style-type: none"> ● Introducció a les famílies sobre una possible dificultat d’aprenentatge o de conducta. ● Solucions vers les dificultats.
DIMENSIÓ 4. Opinió personal.	<ul style="list-style-type: none"> ● Sentiment d’empatia de les famílies vers els docents. ● Opinió dels/les docents sobre el nivell d’importància de les entrevistes entre les famílies i el/la docent.

4. Resultats i discussió

4.1. Investigació documental

Després d'haver realitzat una extensa investigació documental, s'afirma que la comunicació juga un paper clau pel desenvolupament i aprenentatge dels infants a les aules. Per tant, Leóntiev (1979) exposa que establir un ambient psicològic positiu promou l'aprenentatge, millora l'eficiència de l'estudi i fomenta el desenvolupament de la relació entre el professor i els alumnes.

Pel que fa a la comunicació en l'àmbit educatiu, se sosté que hi ha quatre estils de comunicació. Aquests són: l'estil autoritari, el democràtic, el permissiu i el negligent (Capano et al., 2013). L'estil autoritari és aquell que és inflexible, en el qual l'alumne aconsegueix les directrius del/de la mestre/a sense la possibilitat d'influir en elles. Altrament, l'estil democràtic és aquell en el qual s'estableixen de normes flexibles, és una disciplina inductiva basada en el raonament i l'explicació. Seguidament, es troba l'estil permissiu, en el qual els adults que fomenten aquest estil mostren alts nivells d'afecte i comunicació, però gairebé no imposen normes o exigències. Finalment, l'estil negligent és aquell en el que hi ha escassa implicació, baix nivell d'afecte i control. Les normes són absents, encara que poden aparèixer de forma excessiva i incoherent.

En addició, gràcies a la investigació duta a terme, s'ha descobert que mitjançant la comunicació, les famílies adquireixen coneixement sobre les responsabilitats que l'escola els demana, com ara fer un seguiment de l'aprenentatge del seu fill o realitzar activitats conjuntes entre l'escola i la família. La comunicació efectiva entre l'escola i les famílies permet establir una relació de confiança i entendre les expectatives i les necessitats de cadascuna de les parts. Les famílies poden rebre informació clara i detallada sobre les tasques i els objectius educatius de l'escola, així com les formes en què poden implicar-se i participar activament.

D'aquesta manera, la comunicació ajuda a crear una col·laboració estreta entre l'escola i les famílies, fomentant una relació positiva i constructiva. Aquesta col·laboració pot millorar l'aprenentatge i el desenvolupament dels/de les estudiants, ja que les famílies es converteixen en agents importants en el procés educatiu, treballant conjuntament amb els/les docents per donar suport als infants en el seu creixement acadèmic i personal.

Per altra banda, les entrevistes individuals amb les famílies són més útils, ja que permeten abordar temes concrets i específics. En canvi, les reunions grupals al començament del curs poden ser vistes com una obligació que no s'ajusta als interessos de les famílies. A més, sovint la informació que es comparteix és repetitiva anualment. Es planteja que seria adequat realitzar tres trobades individuals amb les famílies durant l'any escolar. No obstant això, es reconeix que aquesta pràctica sovint no es realitza per manca d'interès o una càrrega de treball excessiva per part del personal docent (Bochaca, 2015).

Quant a la participació de les famílies als centres educatius, s'afirma que la forma en què les famílies s'impliquen en les escoles dependrà de com se'ls convidi a participar. És crucial tenir en compte que la motivació i el compromís de les famílies estaran determinats pel tipus de participació que l'escola els ofereixi. En definitiva, per obtenir importants transformacions en els centres educatius, és essencial la participació activa de les famílies. Els pares i els docents han de treballar junts per aconseguir un canvi significatiu en l'aprenentatge dels alumnes.

4.2. Entrevistes en profunditat

4.2.1. Dimensió 1. Preparació de les entrevistes

Per començar, la dimensió 1 engloba dos eixos principals. El primer eix tracta el nombre d'entrevistes individuals amb les famílies realitzades pels/per les docents durant un curs escolar. Els experts entrevistats han coincidit en què es realitza una entrevista individual amb la família com a mínim. Però, evidentment, hi ha excepcions.

Coincideixen en què si es sospita alguna dificultat d'aprenentatge o conductual, hi ha més d'una entrevista. En aquest cas, hi ha una entrevista cada trimestre del curs escolar. Per tant, depèn del grup, del curs i de les necessitats dels alumnes i de les famílies. També s'afirma que si els alumnes visiten centres externs, els docents també han de fer reunions amb els responsables del centre, aquestes reunions s'anomenen coordinacions. A més a més, l'expert 4 menciona el funcionament de les entrevistes amb un/a alumne/a nouvingut/da:

“Sempre que hi ha també un alumne que el setembre ve d'una altra escola, doncs també fem al setembre una entrevista inicial i després ja fem una altra al segon.”

Per tant, afirma en cas d'haver un/a alumne/a nouvingut/da a l'escola, es realitza una entrevista inicial durant el primer trimestre, i també una durant el segon trimestre, segons les necessitats de l'alumne/a.

Bordalba (2018) exposa que durant un curs escolar es duen a terme tres entrevistes amb les famílies: una abans de començar el curs, una durant el curs i la darrera a l'acabar el curs. Per tant, s'observa un canvi entre la investigació esmentada i els resultats obtinguts, ja que s'exposa que les entrevistes individuals amb les famílies es concerten segons les necessitats dels/de les alumnes.

Quant al segon eix, fa referència a la preparació prèvia de les entrevistes individuals per part dels/de les docents, concretament s'investiga si es guien a partir d'un marc teòric o de l'experiència pròpia. La majoria d'experts coincideixen en què actualment es guien de l'experiència, tot i que també en fixen en el traspàs del/ de la tutor/a anterior a l'hora de preparar-la, així com de les entrevistes registrades a la plataforma Clickedu² d'anys anteriors.

² Plataforma digital educativa: <https://clickartedu.com/inicio-plataforma-colegios.html>

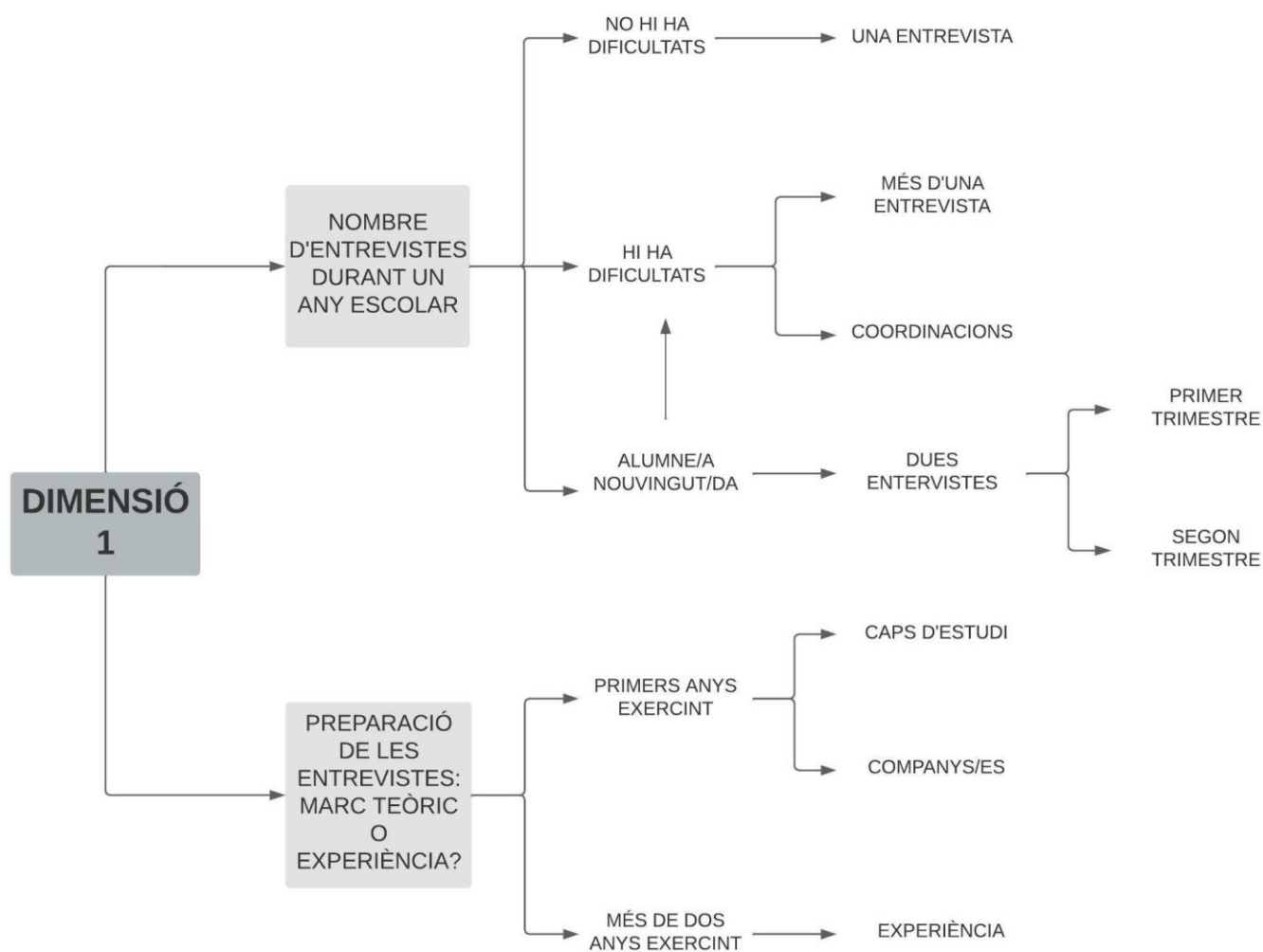
A més a més, l'expert 2 i l'expert 10 han coincidit que es guiaven pels/per les companys/es o caps d'estudi durant els primers anys que treballaven a l'escola a l'hora de preparar les entrevistes:

“El començament en aquesta escola em vaig guiar molt pels companys. Per mi era tot nou i preguntava com ho feien, que es parlava i que es feien amb els companys.”

“Al principi sí que anava una mica guiada per les caps d'estudi, t'expliquen el què.”

Segons López (2010), els/les docents es preparen les entrevistes individuals segons el contingut que es tractarà, el tipus de família, però, en major part es guiaran a partir de les experiències viscudes amb anteriors famílies. Per tant, es coincideix que els/les docents parteixen de l'experiència prèvia per poder preparar una entrevista.

Figura 1. Mapa conceptual de la dimensió 1. Preparació de les entrevistes.

4.2.2. Dimensió 2. Execució de les entrevistes

Quant a la dimensió 2, fa referència a l'execució de les entrevistes. Aquesta dimensió consta de dues preguntes. La primera pregunta investiga el motiu o els motius pels quals les famílies demanen les entrevistes amb els/les docents. En canvi, la segona pregunta indaga l'explicació sobre el seguiment dels/de les alumnes que duen a terme els/les docents.

En primer lloc, els experts afirmen que sempre les acostumen a demanar ells abans que les famílies. Però, en cas que les demanin les famílies, el motiu principal és la prevenció als canvis. Els canvis més comuns són una separació dels progenitors o la mort d'un familiar proper. En aquests casos, les famílies busquen que els/les docents puguin acompanyar i recolzar al seu fill o filla durant aquest procés de canvi.

Un altre motiu és la necessitat d'orientació per part de l'escola. Els experts coincideixen que les famílies demanen les entrevistes individuals quan necessiten tenir coneixements sobre l'estudi i el treball a casa que han de dur a terme els/les alumnes. Per tant, necessiten consells per afrontar aquest aspecte amb èxit a les seves llars.

A més a més, es troba que els motius poden variar segons l'etapa que cursa l'infant. L'expert 1, docent de cycle inicial, afirma que els pares no acostumen a demanar les entrevistes a causa de dificultats d'aprenentatge:

“Normalment per aprenentatges tan petits no les demanen ells perquè no saben molt bé els pares que haurien d'esperar i moltes vegades, quan és cosa d'aprenentatges, els cridem nosaltres abans. Per tant, normalment són coses així, més social i d'actitud a casa, doncs que són molt rebels a casa i busquen una mica d'orientació de què poden fer.”

En canvi, l'expert 10, docent de cycle superior, exposa que un motiu pel qual les famílies demanen entrevistes individuals és per problemes en l'àmbit social. També argumenta que els problemes personals dels/de les alumnes afecten el rendiment escolar d'aquests:

“I després un altre que malauradament també va passant és quan detecten que el nen o la nena no està a gust o té problemes a nivell social amb els alumnes. Per exemple, si últimament diu que s'enfaden molt amb aquesta persona, que sí han dit això, que si han dit allò i suposo que també va dependent de les edats.”

Per tant, hi trobem un dels sis tipus de col·laboració que trobem a l'article d'Ihmeideh et al. (2020), dins del model de Joyce Epstein. Aquest tipus de col·laboració esmentada és la comunicació, ja que estableix canals de comunicació bidireccionals entre l'escola i la llar sobre els programes escolars i el progrés dels nens. En aquest cas, gràcies a aquest tipus de comunicació, les famílies poden demanar una entrevista individual als/a les docents en cas tenir una preocupació en relació amb el benestar de l'infant. Aquestes preocupacions poden ser les esmentades anteriorment pels experts.

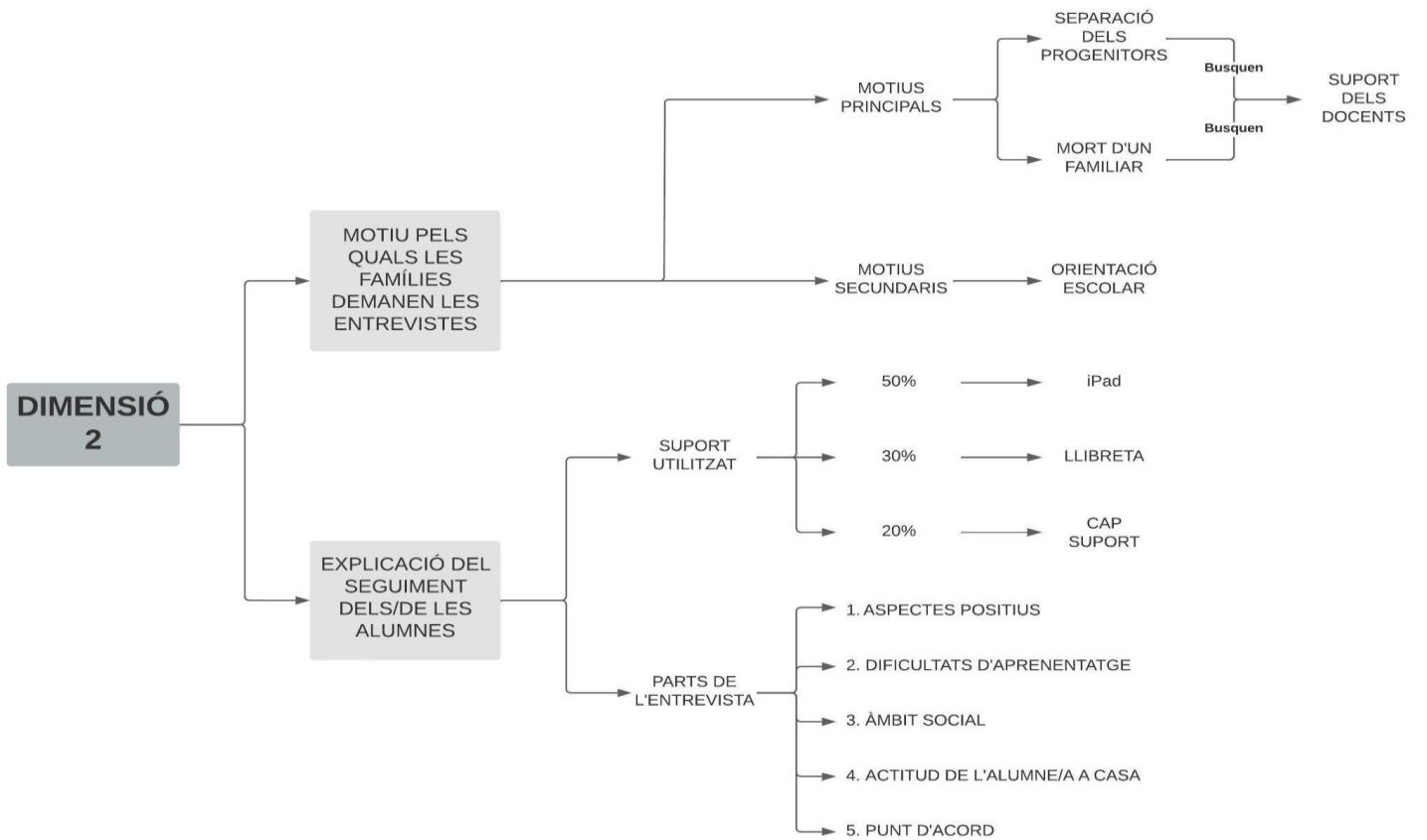
Altrament, quant a l'explicació del seguiment dels/de les alumnes durant les entrevistes amb les famílies, es troba que la majoria dels experts coincideixen en no ensenyar cap tipus d'objecte ni de prova durant aquestes. Aquest fet és perquè els experts volen l'atenció de les famílies únicament dirigida a ells. A més, afirmen que si porten objectes visibles, les famílies acostumen a mirar l'objecte en vers a escoltar.

Així i tot, el 50% dels experts afirmen que duen un dispositiu iPad on tenen apuntats els punts que volen tractar. En canvi, el 30% dels entrevistats porten una llibreta. El darrer 20% no duen cap tipus de suport durant les entrevistes.

Durant l'explicació del seguiment dels/de les alumnes, els experts coincideixen en el fet que comencen tractant els aspectes positius de l'infant, com són l'actitud, la participació en l'aula, la relació amb els/les companys/es, entre d'altres. Seguidament, procedeixen a explicar el nivell d'aprenentatge on es troba l'alumne/a, exposant els punts forts i els punts dèbils d'aquest/a. Posteriorment, s'endinsen en l'àmbit social, concretament en la relació amb els iguals, així com el seu comportament a l'escola. En acabat, els/les docents acostumen a preguntar sobre l'actitud de l'alumne/a a casa, així com els hàbits de treball que manté fora de l'horari escolar. Finalment, s'arriba a un punt d'acord per millorar la situació de l'infant.

Per tant, es pot observar una semblança en quant l'estructura de les entrevistes individuals segons Gomariz et al. (2008). L'estudi exposa que, en primer lloc, es tracten els aspectes positius de l'aprenentatge dels alumnes. Seguidament, es parla dels aspectes relacionats amb el desenvolupament personal dels infants. En tercer lloc, es valora parlar de la col·laboració de l'infant a casa. Finalment, s'esmenten els aspectes negatius a millorar, igual com les dificultats d'aprenentatge.

Figura 2. Mapa conceptual de la dimensió 2. Execució de les entrevistes.

4.2.3. Dimensió 3. Transmissió de les dificultats d'aprenentatge o conductuals

Pel que fa a la dimensió 3, s'investiga la comunicació de les dificultats d'aprenentatge o conductuals explicades pels docents durant les entrevistes individuals. En la primera pregunta d'aquesta dimensió es tracta la introducció d'una dificultat d'aprenentatge o de conducta vers els progenitors, és a dir, l'explicació d'aquesta a les famílies. Posteriorment, la segona pregunta relaciona les solucions proposades per part dels/de les docents vers aquestes dificultats.

En primer lloc, els experts afirmen que s'ha d'explicar de forma respectuosa, sempre destacant els aspectes positius de l'infant. També mostren la necessitat d'exposar-ho amb sinceritat i claredat. Per tant, coincideixen en què les dificultats no són mai el primer punt a tractar durant una entrevista. L'expert 9 exposa:

“Primer faig veure totes les parts positives. Després els diem això: tot això ho fem bé, però hi ha algunes coses que hem de millorar o algunes coses que no funcionen com haurien de funcionar. I llavors, en aquesta segona part de l'entrevista és on exposes primer la dificultat o el que tu veus. I després, des del meu punt de vista, és molt aconsellable també posar exemples, perquè si no, a vegades les famílies no saben, tu dius: és que té problemes de conducta, però què vol dir això? És important tenir molt clares les situacions, tenir clar què ha passat.”

Per tant, sosté que mostrar exemples ajuda al fet que les famílies estiguin més receptives amb el missatge que es vol transmetre. Durant aquestes entrevistes, el/la docent pot estar acompanyat/da del gabinet psicopedagògic, qui és l'encarregat de descartar possibles dificultats amb el consentiment previ dels progenitors.

A més, els experts afirmen que és important mostrar que si es transmet la dificultat és per ajudar a l'infant, és per un bé comú. Així doncs, s'ha d'exposar un llistat ampli de possibles solucions.

Com s'esmenta anteriorment, és important transmetre la informació amb un propòsit: la solució. És d'alta rellevància, ja que segons diversos estudis (Fan & Williams, 2010; Kraft & Dougherty, 2013), els/les alumnes acostumen a disminuir la seva motivació envers

l'aprenentatge quan senten que la comunicació entre els seus pares i l'escola es basa en comentaris negatius sobre el seu comportament i actituds.

Seguidament, es pregunta les possibles solucions donades vers les dificultats. En primer lloc, si els experts consideren que es tracta d'una dificultat clara, es comunica a les famílies i es demana l'autorització perquè el gabinet psicopedagògic pugui examinar-la. Seguidament, es realitza una POE (Petició d'Orientació Escolar), que és un tràmit que permet al gabinet detectar la dificultat i fer-li un seguiment.

Quan el gabinet psicopedagògic intervé, proposa diferents solucions depenent de la gravetat de la dificultat detectada. En cas de ser una dificultat d'aprenentatge, es dona unes pautes a seguir, com exemplifica l'expert 9:

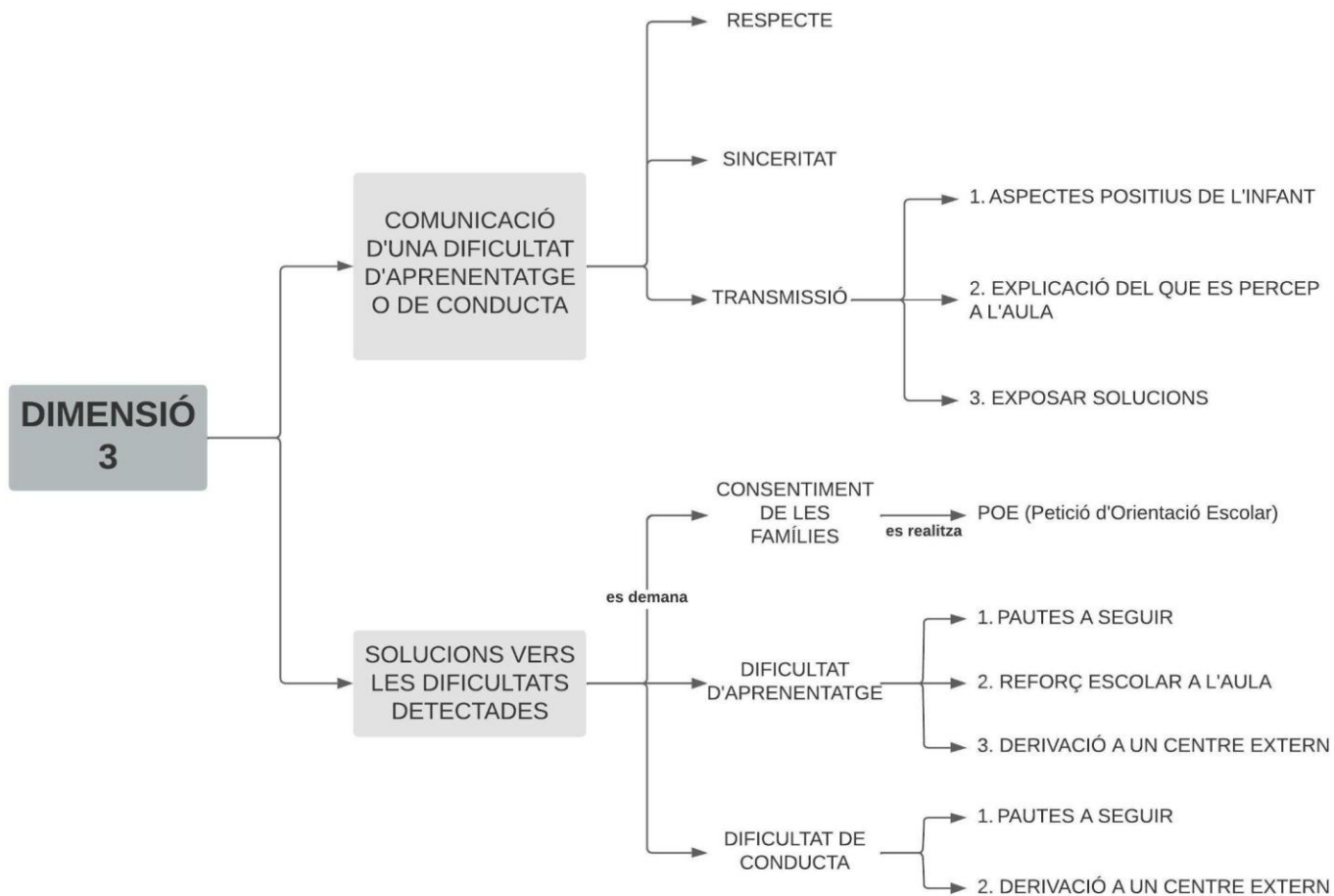
“Per exemple, si té una mala gestió del temps, a vegades amb els pares pacto jo els deures. Jo crec que en 25 minuts ho pot tenir fet. Llavors jo a l'agenda li poso 25 minuts. Llavors a casa ells han de posar un temporitzador perquè ell vagi veient que no pot estar tres hores per fer els deures. Llavors són eines o consells que els pares poden fer a casa, però que tu li has de dir.”

A banda de les pautes a seguir, es realitza un reforç escolar fora de l'aula amb un professional. Durant aquest reforç es tracten els continguts que no han estat ben assolits dins de l'aula. És una manera d'oferir una atenció individualitzada a l'infant. Finalment, si no hi ha millora tot havent treballat prèviament des de l'escola, es deriva a l'infant a un centre extern. Des de l'escola es proporciona un llistat de centres externs als quals poden anar, tot recomanant el més adient per l'infant.

Finalment, els experts coincideixen en el fet que si es tracta d'una dificultat de conducta, també es recomana un llistat de centres externs en cas de no haver pogut millorar aquesta conducta des de l'escola.

A més a més, segons Dzib-Moo et al. (2017), davant de determinades dificultats que puguin sorgir en algun moment amb determinats alumnes, cal prendre mesures tant preventives com de resolució. Aquestes mesures, que poden semblar extraordinàries, en realitat són habituals, ja que s'han de dur a terme en totes les aules i amb tots els grups d'alumnes com a part de la intervenció educativa. Les mesures han estat esmentades anteriorment.

Figura 3. Mapa conceptual de la dimensió 3. Transmissió de les dificultats d'aprenentatge o conductuals.

4.2.4. Dimensió 4. Opinió personal dels experts

La darrera dimensió, a diferència de les altres dimensions, busca l'opinió personal dels experts vers dos temes concrets. El primer tema tractat és la percepció dels experts vers el sentiment d'empatia que mostren les famílies cap als/a les docents. En canvi, el darrer tema tractat és el nivell d'importància de les entrevistes individuals amb les famílies que li donen els professionals en l'àmbit educatiu.

Per una banda, en gran part els experts coincideixen en el fet que les famílies valoren el treball dels professionals en l'àmbit educatiu, creuen que és una feina complicada, tal com exposa l'expert 5:

“Bé, jo crec que sí que s'adonen que la nostra feina és complicada, que és difícil, doncs, tenir control sobre tanta criatura i fer-los veure i fer-los avançar.”

Així i tot, l'expert 7 afirma que quan no hi ha un vincle amb les famílies és complicat que es generi el sentiment d'empatia vers els/les docents:

“Quan tens contacte amb ells durant les entrevistes, quan hi ha aquesta relació de tu a tu i tu els hi pots explicar i crees aquest vincle. Quan no hi ha un vincle amb les famílies doncs no, però en general si empatitzen.”

Segons Rubio (2015), quan la participació dels pares en el centre és efectiva, aquesta col·laboració produeix efectes molt positius en tots els implicats i, per tant, també en els docents. La participació activa dels pares a l'escola té un impacte positiu en tots els involucrats, incloent-hi els docents. Aquesta col·laboració genera beneficis significatius per a tots els implicats. Les relacions amb les famílies experimenten canvis, ja que amb la participació als centres, es valora més el paper com a mestres i les famílies mostren més empatia envers els/les docents.

Per l'altra banda, la darrera pregunta de les entrevistes en profunditat investiga l'opinió dels experts vers la importància de les entrevistes individuals amb les famílies.

Tots els experts coincideixen en el fet que les entrevistes individuals amb les famílies són considerades molt importants, ja que afirmen que és un moment de contacte que els permet crear un vincle amb fixar un objectiu comú. Aquest objectiu és la unió pel creixement personal de l'infant, perquè sigui capaç de desenvolupar-se en societat. L'expert 1 exposa:

“Perquè si anem a una, doncs la cosa funciona millor i el nen veu que a l'escola i a casa li diuen el mateix. Sempre cal fer-la perquè ells també em porten amb informació que em serveix.”

Així doncs, les entrevistes amb les famílies són útils, tant pels progenitors, com pels/per les docents. Aquest intercanvi d'informació permet entendre comportaments dels infants a l'aula i, per tant, ajudar-los.

Altrament, l'expert 9 menciona que les famílies tenen la necessitat de sentir-se recolzades:

“Això també és important perquè amb les famílies hi ha vegades que també han de sentir: ho esteu fent bé, això funciona, seguïu així. Com a famílies també és important que sentin que ho estan fent bé, que el seu fill o la seva filla està creixent, està madurant, està evolucionant i, per tant, això ho han de sentir, ho han de veure per seguir, per no cansar-se, per no defallir, per continuar.”

Pel que fa als aspectes negatius de les entrevistes, l'expert 7 menciona que li generen inseguretat:

“És el que més difícil se'm fa. Difícil, pesat, no sé com dir-ho. És perquè t'enfrontes molt a això, a la realitat de casa. Penses: a veure quin vocabulari utilitzo, a veure com expresso el que vull dir.”

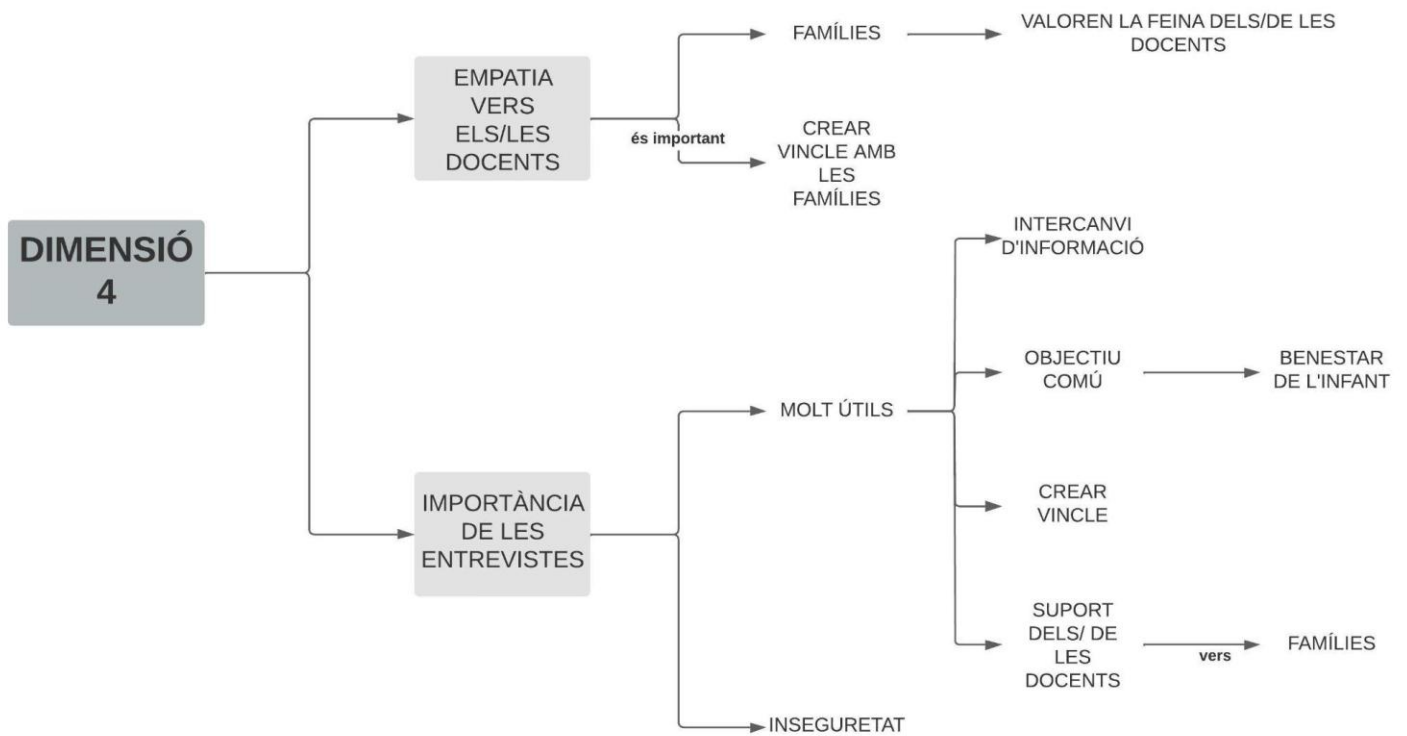
En canvi, l'expert 9 també exposa la importància de les reunions grupals, on s'exposen els objectius de l'etapa:

“Llavors, per tant, crec que és molt important tant les reunions inicials amb les famílies, on es dona un missatge a tot el grup i tu enfoques a tot el grup, que és el que es pretén aconseguir en aquest curs o que és el que implica. O quan diem fer-se grans de sisè; què vol dir això? Ho expliquem a la reunió de pares. Això és molt important.”

En conclusió, els experts afirmen que les entrevistes individuals amb les famílies són d'alta importància, ja que permeten crear un vincle i un clima de confiança entre l'escola i les famílies, tot fixant els objectius del curs per assolir un bé comú: el benestar de l'infant.

Segons l'estudi de Domínguez (2010), és evident la importància que tenen les entrevistes individuals entre les famílies i els/les docents. Aquestes reunions donaran pas a la col·laboració i bona relació entre pares, mares i mestres. Com a conseqüència, els/les docents aconseguiran resultats positius per a tots, no només per als alumnes, sinó també per a la família i per a ells/es mateixos/es.

Figura 4. Mapa conceptual de la dimensió 4. Opinió personal dels experts.

5. Conclusions

La informació recopilada durant la nostra investigació ens ha permès realitzar una anàlisi en profunditat dels objectius que havíem establert. Com a resultat, podem concloure que hem aconseguit complir satisfactòriament aquests objectius, ja que hem obtingut respostes per a totes les preguntes plantejades al començament de la investigació. S'ha pogut analitzar el procés de comunicació entre les escoles i les famílies a través de les entrevistes, examinant també les dificultats exposades pels experts.

Per tal de mostrar les conclusions de manera detallada i clara, analitzarem cadascun dels objectius establerts al començament de la nostra investigació. D'aquesta manera, podrem oferir una visió precisa i comprensible dels descobriments relacionats amb cadascun d'aquests objectius.

El primer objectiu plantejat va ser “*descriure l'enfocament i l'estructura seguida pels docents durant les entrevistes amb les famílies*”. A partir de la investigació hem pogut analitzar els aspectes esmentats. Els experts van coincidir en començar les entrevistes individuals destacant els aspectes positius de l'infant, com ara l'actitud, la participació a classe i les relacions amb els companys. Després, avaluaven el seu nivell d'aprenentatge, assenyalant tant les seves fortaleses com les seves debilitats. A continuació, abordaven l'àmbit social, centrant-se en la relació amb els iguals i el comportament a l'escola. Finalment, els experts indagaven sobre l'actitud de l'alumne a casa i els hàbits d'estudi fora de l'horari escolar. En resum, es buscava arribar a un acord per millorar la situació de l'estudiant. És cert que seguir aquesta estructura depèn dels professionals, però també depèn de les necessitats i preocupacions de les famílies. Per tant, cal destacar no és una estructura fixa. Amb la cerca prèvia a les entrevistes en profunditat, es va analitzar l'estructura proposada de Gomariz et al. (2008), que sustentava un model semblant d'entrevista. Segons aquest model, en primer lloc, es tractaven els aspectes positius de l'aprenentatge dels alumnes. Seguidament, s'abordaven el desenvolupament personal dels infants. En tercer lloc, s'avaluava la col·laboració del nen a casa. Finalment, es mencionava els aspectes negatius a millorar, així com les dificultats d'aprenentatge identificades.

El segon objectiu plantejat era “*Examinar el nivell d’importància de la comunicació entre les escoles i les famílies durant el procés d’aprenentatge dels infants*”. Amb aquest objectiu es pretenia avaluar el grau de rellevància de la comunicació entre les escoles i les famílies durant el desenvolupament acadèmic dels nens. Després de l’anàlisi de les dades recopilades, els experts van destacar que les entrevistes individuals amb les famílies no només són importants per establir una connexió i un clima de confiança, sinó que també permetien obtenir informació valuosa sobre l’entorn familiar de l’alumne. Aquesta comprensió més profunda de les circumstàncies familiars ajudava a l’escola a adaptar l’ensenyament i el suport de manera més precisa i efectiva.

A més, durant aquestes entrevistes, es podien compartir i establir expectatives clares i realistes, tant per part de l’escola com de les famílies, respecte als objectius i al progrés de l’alumne. Això creava una base de comunicació oberta i cooperativa, en la qual totes les parts involucrades treballaven conjuntament per garantir el millor benestar i èxit de l’infant. Per tant, com a resposta a l’objectiu plantejat, les entrevistes individuals amb les famílies són un element clau per a una col·laboració efectiva entre l’escola i les famílies, sent fonamentals per establir una base de confiança, compartir informació rellevant i establir expectatives clares. Aquest enfocament col·laboratiu busca assegurar el benestar integral de l’alumne i promoure una educació de qualitat.

La pregunta d’investigació plantejada era: *com influeix el procés comunicatiu entre l’escola i les famílies sobre els/les alumnes?* Com a resposta, el treball d’investigació realitzat conclou que el procés comunicatiu entre l’escola i les famílies té una influència significativa sobre els alumnes. Una comunicació efectiva i constant entre l’escola i les famílies pot generar diversos impactes positius en el desenvolupament dels alumnes, ja que una comunicació clara i oberta permet a les famílies estar informades sobre el progrés acadèmic i el comportament dels seus fills. A més, el procés comunicatiu pot afavorir una millor comprensió de les necessitats i les habilitats dels/de les alumnes. Els/les docents poden compartir informació rellevant sobre l’alumnat, mentre que les famílies poden proporcionar informació útil sobre l’entorn familiar, com també sobre inquietuds específiques d’aquestes. Per tant, el procés comunicatiu entre l’escola i les famílies té una influència significativa en els alumnes, ja que permet una millor comprensió, col·laboració i suport, els quals són factors clau per al seu èxit acadèmic i personal.

Quant a la metodologia emprada durant aquest treball, tant l'estudi documental com les entrevistes en profunditat han permès contestar la pregunta d'investigació plantejada. Es va dur a terme una cerca extensa d'informació, fet que va permetre endinsar-me i contextualitzar el tema tractat. Així i tot, la cerca esmentada va suposar un obstacle, ja que va resultar complex trobar articles científics que responguessin als apartats proposats. Per tant, es va haver de modificar alguns apartats per poder dur a terme l'estudi documental correctament.

Com a futures línies d'investigació, per tal d'avançar la recerca, es podria fer un recull del tipus de participació de les famílies als centres de la província de Tarragona, tot analitzant les conseqüències observades en cada escola. D'aquesta manera, es podria proposar i assessorar els centres educatius sobre aquest àmbit per tal d'aconseguir un creixement qualitatiu en aquests. Incloure a les famílies en el procés d'aprenentatge dels infants és vital per promoure un entorn educatiu enriquidor i integral. A través de la seva participació activa, les famílies poden contribuir a l'establiment d'objectius clars, a la identificació de les necessitats específiques de l'alumne i a la implementació d'estratègies de suport adequades. A més, la col·laboració entre l'escola i les famílies pot afavorir la motivació, l'autoestima i l'èxit acadèmic dels alumnes, ja que es crea una xarxa de suport consistent i cohesiva.

Per altra banda, per prosseguir la recerca, es podria analitzar les reunions grupals amb les famílies específicament, tot enquestant a les famílies. Es podria aprofundir en el tema preguntant a les famílies sobre la importància d'aquestes reunions, tot formulant les següents preguntes: són útils les reunions grupals? Satisfan les necessitats de les famílies? Es podria transmetre la mateixa informació per una plataforma digital? Són compatibles amb els horaris laborals de les famílies?

Finalment, dur a terme aquest treball ha estat molt gratificant i enriquidora per a mi. És un tema pel qual tenia molt d'interès, ja que penso que la comunicació és el motor de la societat. A més, les entrevistes individuals amb les famílies són vitals pel procés educatiu dels infants. Per aquest motiu, m'ha motivat a considerar la possibilitat de continuar investigant en aquestes àrees en el futur. Podria explorar l'elaboració d'articles científics per compartir els resultats obtinguts, participar en congressos per exposar les meves troballes o fins i tot ampliar aquest treball en projectes futurs.

6. Bibliografía

Andrés, C. P. (2002). Sobre la metodología cualitativa. *Revista Española De Salud Pública*, 76(5), 373-380. Extret de: <https://doi.org/10.1590/s1135-57272002000500001>

Belousova, A., & Kozhukhar, G. (2018). Emotional characteristics and styles of pedagogical communication of educators. technology. *Education and development conference (inted)*. p.291-298.

Bohaca, J. G. I. (2015). La comunicación familia-escuela en educación infantil y primaria. *Revista de la Asociación de Sociología de la Educación (RASE)*, 8(1), 71-85. Extret de: <https://doi.org/10.7203/rase.8.1.8762>

Bordalba, M. M. (2018). Principales canales para la comunicación familia-escuela: análisis de necesidades y propuestas de mejora. *Revista Complutense de Educación*. Extret de: <https://doi.org/10.5209/rced.56034>

Bravo, P. C., & Rosado, J. A. C. (2013). La participación de las familias en los centros de Educación Primaria. *Revista de investigación educativa, RIE*, 31(2), 485-499. Extret de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4282770>

Carmona, C., García-Bellido, R., y Bakieva, M. (2014). Reflexiones de un grupo de gestores en Valencia sobre las evaluaciones de sistemas educativos. In J. M. Jornet, M. García-García, y J. Gonzalez-Such (Eds.), *La evaluación de sistemas educativos. Informaciones de interés para los colectivos implicados* (pp. 59–80). Valencia.

Carrasco, S. M. P., Chinguel, G. R. C., Cubas, M. M. F., & Cieza, R. Y. R. (2017). *El estudio y la investigación documental: Estrategias metodológicas y herramientas TIC*.

Capano, Álvaro, & Ubach, Andrea. (2013). Estilos parentales, parentalidad positiva y formación de padres. *Ciencias Psicológicas*, 7(1), 83-95. Extret de: http://www.scielo.edu.uy/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1688-42212013000100008&lng=es&tlng=es

Domínguez Martínez, S. (2010). La Educación, cosa de dos: La escuela y la familia. *Revista digital para profesionales de la enseñanza*, 1(8), 1-15.

Dzib-Moo, D. L. B., García, G. G., & Del Carmen Hernández-Hernández, R. (2017). El rol del profesor ante las dificultades de aprendizaje de los niños de la primaria Álvaro Obregón de la ranchería Medellín y Madero 2da. Sección del Municipio de Centro, Tabasco. *Perspectivas docentes*, 62, 41-49. Extret de: <https://doi.org/10.19136/pd.a0n62.1866>

Fan, W., y Williams, C.M. (2010). The effects of parental involvement on students' academic self-efficacy, engagement and intrinsic motivation. *Educational Psychology*, 30(1), 53- 74. Extret de: <https://doi.org/10.1080/01443410903353302>

Flecha, R. (2015). Successful Educational Actions for Inclusion and Social Cohesion in Europe. *Springer eBooks*. Extret de: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-11176-6>

Folgueiras Bertomeu, P. (2016). La entrevista. *Universitat de Barcelona*. Extret de: <https://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/99003/1/entrevista%20pf.pdf>

Gallardo, G. (2016). *Reuniones con las familias. Fortalecer la relación familia-escuela para promover el pleno desarrollo de niños, niñas y adolescentes*. [ResearchGate]. Carolina Silva. Extret de: [https://www.researchgate.net/publication/312892629 TOMO 1 Reuniones con las familias Fortalecer la relacion familia-escuela para promover el pleno desarrollo de ninos ninas y adolescentes](https://www.researchgate.net/publication/312892629_TOMO_1_Reuniones_con_las_familias_Fortalecer_la_relacion_familia-escuela_para_promover_el_pleno_desarrollo_de_ninos_ninas_y_adolescentes)

Gómez, Fedor Simón José . (2016). La Comunicación. *Salus*, 20(3), 5-6. Extret de: http://ve.scielo.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1316-71382016000300002&lng=es&tlng=es.

Ihmeideh, F., AlFlasi, M., Al-Maadadi, F., Coughlin, C., & Al-Thani, T. (2020). Perspectives of family–school relationships in Qatar based on Epstein’s model of six types of parent involvement. *Early Years*, 40(2), 188-204. Extret de: <https://doi.org/10.1080/09575146.2018.1438374>

Kan Kalik, V. A. (1987). Para el maestro, sobre la comunicación pedagógica. (Traduc): Centro de estudios para el Perfeccionamiento de la Educación Superior. (CEPES), Moscou.

Kraft, M.A. y Dougherty, S.M. (2013). The effect of teacher-family communication on student engagement: Evidence from a randomized field experiment. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 6(3), 199-222. Extret de: <https://doi.org/10.1080/19345747.2012.743636>

Krause, M. (1995) La investigación cualitativa: Un campo de posibilidades y desafíos. *Revista Temas de Educación* (7) 19-39. Extret de: <http://investigaprende2.wikispaces.com/file/view/Inv-cualitat-Krause.pdf>

López, S. (2010). La entrevista con las familias. *Padres y maestros/Journal of Parents and Teachers*, 336, 12-16.

Macià, M. (2016). La comunicación familia-escuela: el uso de las TIC en los centros de primaria. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 19(1), 73-83. Extret de: <https://dx.doi.org/10.6018/reifop.19.1.245841>

Mata Romeu, Anna. (2016) . *Evolución de la participación de las familias en el sistema escolar español*. Intercambio/Échange, 2016, núm. 1, p. 181-194. Extret de: <https://doi.org/10.21001/ie.2016.1.15>.

Munsell, J. (2020). SSCA, the Limits of STEM Education, and the Efficacy of Communication Education. *The Southern Communication Journal*. Extret de: <https://doi.org/10.1080/1041794x.2019.1684053>

Leóntiev, A. (1983). Teoría psicològica de l'activitat. En A. Leóntiev (Ed.), *Selecció d'Obres de Psicologia* (Tomo 2, pp. 94-261). Moscou: Pedagogia (en rus).

Llei Orgànica 3/2020, del 29 de desembre, per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'Educació. Butlletí Oficial de l'Estat, 340, del 30 de desembre del 2020, 122868-122953. Extret de: <https://www.boe.es/boe/dias/2020/12/30/pdfs/BOE-A-2020-17264.pdf>

Llei Orgànica 8/2013, del 9 de desembre, per la millora de la qualitat educativa. Butlletí Oficial de l'Estat, 295, del 10 de desembre del 2013,12886. Extret de: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-12886-consolidado.pdf>

Llevot, N., & Bernad, O. (2015). La participación de las familias en la escuela: Factores clave. *Revista de la Asociación de Sociología de la Educación (RASE)*, 8(1), 57-70. Extret de: <https://doi.org/10.7203/rase.8.1.8761>

López Rupérez, F. (2014). *La participación de las familias en la educación escolar*. Secretaría General Técnica. Extret de: <https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:c60ac608-1cc3-49fc-9605-ad20f35b0627/estudioparticipacion.pdf>

Prados, M. Á. H. (2017). Consejo Escolar del Estado (2015). Las relaciones entre familia y escuela. Experiencias y buenas prácticas. Encuentro de Consejos Escolares Autonómicos y del Estado. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, 72 pp. *Ese-estudios Sobre Educación*, 33, 195. Extret de: <https://doi.org/10.15581/004.33.11608>

Rubio Bermejo, S. (2015). La participación colaborativa de las familias a través de prácticas inclusivas.

Sainz Leyva, Lourdes. (1998). La comunicación en el proceso pedagógico: algunas reflexiones valorativas. *Educación Médica Superior*, 12(1), 26-34. Extret de: http://scielo.sld.cu/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0864-21411998000100004&lng=es&tlng=es

Stake, R. E. (1998). *Investigación con estudio de casos*. Madrid: Morata

Tancara, C. (1993). La investigación documental. *Temas Sociales*, (17), 91-106. Extret de: www.scielo.org.bo/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0040-29151993000100008

7. Annexos

7.1. Model preguntes de l'entrevista

ENTREVISTA ALS DOCENTS, PREGUNTES PROPOSADES:

Dimensió 1. Preparació de les entrevistes.

- Quantes entrevistes amb les famílies acostumes a fer al llarg del curs?
- Com prepares una entrevista amb les famílies? Et guies d'algun marc teòric o de l'experiència pròpia?

Dimensió 2. Execució de les entrevistes.

- Per quin motiu les famílies acostumen a demanar les reunions?
- Com acostumes a explicar el seguiment de l'alumne a les famílies? Fas servir algun suport?
- Durant les entrevistes amb les famílies, creus que els progenitors són receptius amb el missatge que vols transmetre?
- En cas que assessoris les famílies, creus que segueixen el teu consell?

Dimensió 3. Dificultats.

- En cas de sospita d'alguna dificultat d'aprenentatge o de conducta, com ho enfoques amb les famílies?
- Generalment, com encaixen les famílies aquestes notícies?
- Proposes alguna solució? Quina?
- Creus que segueixen els teus consells com a professional?

Dimensió 4. Opinió personal.

- Creus que les famílies empatitzen amb la vostra feina com a docents?
- Quin nivell d'importància dones a les entrevistes amb les famílies? Per què?

7.2. Consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT:

Nom del participant: _____

- A. **PROPÒSIT DE L'ACTIVITAT:** participar en una entrevista en profunditat (EP) en el marc del projecte del Treball de Fi de Grau de na Sara Vidal Bové, inserit dins dels projectes del Grau d'Educació Primària de la Universitat Rovira i Virgili (URV). Aquesta EP se centrarà en com els/les docents enfoquen les entrevistes amb les famílies.
- B. **QUÈ ES FARÀ?:** es realitzarà una EP a través d'una sessió presencial de 25 minuts. Per a això, el docent explicarà el seu punt de vista de les entrevistes amb les famílies, així com l'enfocament i la preparació d'aquestes.

Per mitjà del present document, faig constar que he estat informat sobre els propòsits de l'activitat en la qual participaré i entenc que:

- a. Les gravacions de les exposicions i el resum en format de text restaran disponibles en format CD per aquest Treball de Fi de Grau.
- b. La sessió de l'EP tindrà una durada de 25 minuts, i serà gravada completament.
- c. Podré retirar-me de la sessió en qualsevol moment.
- d. El CD generat s'adjuntarà en un futur a la memòria del Treball de Fi de Grau a entregar a la Universitat Rovira i Virgili (URV).
- e. El CD generat i la gravació que conté podria ser citada, publicada o emesa en qualsevol medi que l'alumne de la Universitat Rovira i Virgili consideri apropiada per la difusió dels resultats de la seva investigació i en firmar aquest consentiment estic donant la meva participació en el vídeo.
- f. L'alumne es compromet a entregar un informe de la sessió amb els resultats i conclusions d'aquesta.

I perquè així consti i en prova de conformitat, firmo el present document per duplicat i a un sol efecte, a Reus, a ____ de _____ de 2022.

7.3. Entrevistes en profunditat

7.3.1. Entrevista en profunditat. Expert 1

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 1:

https://drive.google.com/file/d/1koDDFGHrNsSgYdOlaSPbc_APuE5QriJf/view?usp=sharing

7.3.2. Entrevista en profunditat. Expert 2

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 2:

<https://drive.google.com/file/d/1qOfP8u5At8WxuA3gt3ArmdkctEdNwdT1/view?usp=sharin>

54

7.3.3. Entrevista en profunditat. Expert 3

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 3:

https://drive.google.com/file/d/1PXcAcW_Dj-47EGRXtmHCveVutByibjoC/view?usp=sharing

7.3.4. Entrevista en profunditat. Expert 4

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 4:

https://drive.google.com/file/d/1H5X2EaCV4NJDT_WIASUKYMftn606LJFI/view?usp=sharing

7.3.5. Entrevista en profunditat. Expert 5

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 5:

<https://drive.google.com/file/d/1xy40HGzQlnw7HJCpImIg2yg107hmj2Z2/view?usp=sharing>

7.3.6. Entrevista en profunditat. Expert 6

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 6:

<https://drive.google.com/file/d/1jXLh18aaNsaD77E5sd1donY5W6ciMLy2/view?usp=sharing>

7.3.7. Entrevista en profunditat. Expert 7

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 7:

<https://drive.google.com/file/d/1UdZgVOAm7-Bj0DFIL-wnrhDXSjKjc6q/view?usp=sharing>

7.3.8. Entrevista en profunditat. Expert 8

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 8:

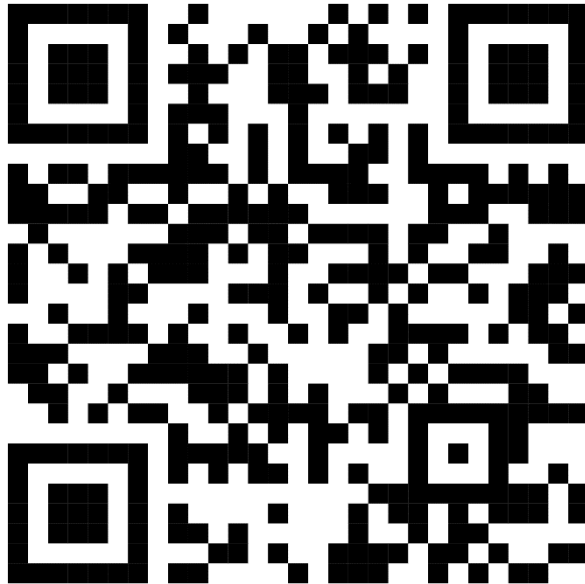
https://drive.google.com/file/d/1Y4qvQ7M5B76z_GxCu-VzbHQmDV74apc2/view?usp=sharing

7.3.9. Entrevista en profunditat. Expert 9

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 9:

https://drive.google.com/file/d/1LeHAcWXywKJvOGXpMi3nwjB0FstBpl_W/view?usp=sharing

7.3.10. Entrevista en profunditat. Expert 10

A continuació s'adjunta la transcripció de l'entrevista en profunditat de l'expert 10:

<https://drive.google.com/file/d/1mztexNu-bX2dlQsOEpiFhOauy0iUspG-/view?usp=sharing>

